

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor din Republica Socialistă România

FESTIVALUL NAȚIONAL „CÎNTAREA ROMÂNIEI“

Amplă afirmare a spiritului revoluționar

Idea participării active a maselor largi populare la dezvoltarea culturii revoluționare, socialiste a stat la baza primului Festival al Cîntării României încheiat, puțin de mult. Cum deschiderea celei de a doua ediții a Festivalului Cîntarea României a avut loc de curind, o privire retrospectivă asupra experienței acumulate este necesară. Festivalul Cîntarea României a avut în evidență resurse artistice de excepție ale artiștilor amatori ca și utilitatea colaborării lor cu artiștii profesioniști. Cadrul larg, democratic de manifestare a prilejuit defilarea unor talente viguroase, a confirmat în mod strălucit valoarea politică, educativă, revoluționară a inițiativii secretariatului general al partidului. Al doilea Festival Cîntarea României are datoria să preia experiența pozitivă a primului concurs și să ridice la un nivel și mai înalt cotele lui artistice. „Se impune să folosim această experiență, a spus tovarășul Nicolae Ceaușescu, s-o generalizăm și trecim la desfășurarea celui de al doilea concurs, care va începe anul viitor — de fapt încă de la toamnă — trebuie să înțelegem că și acum îmbunătățiri hotărâte în acest domeniu“.

torilor profesioniști în problemele lui. Primul Festival Cîntarea României a avut un ecou major în rîndul scriitorilor. Premiile acordate unor cărți de cunoscută audiență la publicul cel mai larg a răspândit felul în care scriitorii noștri înțeleg să fie receptacole vii ale sufletului și spiritului popular și revoluționar din România socialistă. Dar activitatea lor nu s-a rezumat doar la atât. Ei s-au aflat alături de artiștii amatori în tentativele lor teatrale, au participat la seșiunile lor de cîntău, au procurat adesea texte formațiilor artistice de amatori. În această direcție însă viitorul festival Cîntarea României impune o amplificare a experienței precedente, o altă cotă calitativă. Prezența artiștilor profesioniști în rîndul celor amatori, prezența din nou în rîndul concurenților la festival a scriitorilor pot avea o influență hotărătoare asupra calității manifestărilor. Prin sprijinind cenzurile de amatori, procurînd texte superioare formațiilor de amatori, oferind versuri inspirate de cele mai fierbinți și dragi realități ale României de azi scriitorii pot să dea un solid element de coeziune artistică laborioasei acțiuni de pregătire a festivalului. Prin acest mînaș de acțiuni ei pot cultiva în participanți gustul pentru evoluțiile pline de miez și de o bună factură interpretativă.

Ceea ce a făcut din Festivalul Cîntarea României o manifestare memorabilă au fost valoroasele manifestări artistice din cadrul lui, pleiada de talente promovată din rîndul oamenilor muncii, apropierea fenomenului artistic de viață, legătura dintre creatorii populari și cei profesioniști. Nu peste tot însă manifestările au avut aceeași tinută. S-a aplecat de multe ori la o muncă în aerul, s-au preferat formele în care a prevalat cantitatea, nu înțelegerea spre binele calității, au fost văzute și evoluții scenice festive. Ceea ce e însă important la un festival de asemenea anvergură este autenticitatea manifestărilor, legătura lui firească cu viața, promovarea celor mai talentați oameni ai muncii, crearea unui climat artistic emulativ.

Se știe că cea de a doua ediție a Festivalului Cîntarea României este dedicată celei de a XXXV-a aniversări a eliberării patriei noastre de sub dominația fascistă. Un motiv în plus de responsabilitate și de dăruire. Ceea ce se cere artiștilor amatori și profesioniști este să vorbească despre România așa cum o văd ei din experiența lor, despre România marilor încercări din trecutul depărtat și apropiat, despre România acțiunilor revoluționare ale maselor, despre România care astăzi construiește socialismul. Omul muncii nu este numai cel ce participă la festival, dar și persoana lui cel mai important. A vorbi despre oamenii muncii, despre

Luceafărul

Continuare în pag. a-6-a

Margareta Sterian: „Dincolo de fereastra mea“ (Din expoziția retrospectivă deschisă la Sala „Dalles“; în pagina a 5-a inserăm cronică acestei manifestări artistice semnată de Grigore Airbăre)

EVENIMENTUL

Dacă aș fi arhitect...

de curind, la cea mai recentă întîlnire a sa cu constructorii de pe șantierul Capitalei noastre, președintele României, tovarășul Nicolae Ceaușescu, a cerut arhitecților, proiectanților, meșterilor zidari, realizarea lucrărilor într-un stil arhitectonic specific românesc, în care talentul, puterea creatoare, priceperea și fantezia, întreaga tradiție arhitectonică românească să fie valorificate la dimensiunile de armonie și lumină, de îndrăzneală și frumusețe ale zilelor noastre. Constructorii au prezentat președintelui țării un bloc de locuințe realizat în această viziune, o serie de planuri din prefabricate în care motivele arhitecturii noastre tradiționale au fost folosite cu știință și intuiție artistică: miniaturalele de construcții de fată fiind, a asigurat că asemenea panouri se pot insera într-un flux industrial continuu, ceea ce nu-i dăuîn lucru dacă ne gîndim că, de lîngă eleganța locuințelor noastre, vrem asigurată trîmbia și, în același timp, rapiditatea execuției lor, menținerea costurilor, prin soluții ingenioase și eficiente, la un nivel accesibil.

Momentul acesta ni se pare, deci, a avea o importanță deosebită în amplul proces de construcție care se desfășoară în țara noastră. Ne interesează din ce în ce mai mult de o vreme încoace, și președintele țării a subliniat acest lucru în mai multe rînduri, nu numai că se construiește, ci și cum se construiește. Și mai ales, din acest unghi de vedere, al lui cum, consecințele momentului amintit mai sus le bănuim de amănunte, cu răstîrșneri dintre cele mai generoase asupra fructelor dintre noi.

Pentru că dintre toate artelor, cea care are implicațiile cele mai adînci în viața de fiecare zi a noastră, a tuturor, ni se pare a fi, totuși, arhitectura. La un spectacol de teatru, la un film, mergem o dată, de două ori sau de mai multe ori pe lună. O carte de poezie ne întovărășește un ceas, două sau trei ceasuri de zi, uneori chiar pe săptămîni. Dacă ne place, dacă simțim că ne regăsim în aburul luminos al poemelor din acea carte întîrșim asupra nărilor ei, memorăm versuri, strofe, poezii întregi, revîntăm asupra lor. Mai mult sau mai puțin asemănătoare ni se înfățișează lucrurile și în cazul muzicii, al picturii. În cazul arhitecturii nu! Așura realității arhitecturale care ne înconjoară nu mai putem decide doar noi înșine dacă facem abstracție de ea sau nu. Fiindcă, mai ales într-o societate modernă, mediul arhitectural face parte dintr-un ansamblu de identificare, din mediul nostru ambiant de fiecare zi.

Exemplaritatea arhitecturii noastre tradiționale, a celei populare ni se pare, tocmai de aceea, o leasă de la care nu putem abdică. Ceva din sufletul nostru milenar s-a transmis în această arhitectură și la o privire mai atentă, vom observa că, așa ca și în alte domenii, esențele se regăsesc și aici nu într-o gestică exterioară necoerentă, ci din contră, în bunul simț ce izvorăște totdeauna din aplecarea tainice ale adîncurilor sufletului omeneș, ce-i dau măreție nobilă, dreptăți și statornică.

Și-aș dori ambianța arhitecturală nu ne este dată numai nouă, celor de astăzi. Ea este totodată zestre a celor ce vor veni după noi.

Indemnul președintelui țării către constructorii și arhitecții de a înălța zidurile de azi în spiritul tradiției românești, mi se pare, de aceea, cu atât mai tulburător. În spiritul tradiției! Al esențelor adică al umanizării arhitecturii al medelării ei, de măsura ființei noastre de lumină generoasă. A da, cu alte cuvinte, astăzi, sufletul betonului delului și sticlei, așa cum înaintasii au înțeles, din rîndul și nămele lor aere cărămida piatra și culoare.

Petre Ghelmez

În pagina a 3-a

COLOCUVILLE - LUCEAFĂRULUI -

PROTOCOLISM ȘI SINCRONISM

- Participă: ● Paul Anghel ● Ov. S. Crahmăliceanu ● Pompiliu Marcea ● Edgar Popu ● M. Ungheanu

Eugen Jebeleanu Arena

De unde

De unde nu te-ăștepti, de-acolo sare hop! iepurele. Un iepure de câmp, unul de mare, unul de sare și-altul de piper.

Marea mi-a dat vre-o patruzeci de mii

de iepuri albi, de spumă, care s'au dat toți peste cap, umplînd de nuferi zarea și instelîndu-mi cereul.

unul s'a cuibărit în mine și din cînd în cînd toți peste cește și uneori mai iese. E un iepure blajin dintr-o zăpadă albă și fierbinte.

Nu are tres...

Sept. 1977

Sensul clasicismului și al reeditărilor

dacă e necesară munca de reeditare și de revalorizare a clasicii? Dar dacă se vorbește astăzi de moștenirea modernilor, de ce nu s-ar vorbi în continuare și de moștenirea clasicii?

Căci un modern care se „moștenește“ devine clasic, iar clasicii care anticipează pe moderni nu sînt numai niște bărinți uitați, al căror chip mai trebuie sters din cînd în cînd de calbul vremii, ci sînt niște imagini vii ale unei istorii care se consumă în permanență mișcare a spiritului creator de cultură. Măreția clasicii nu rezultă dintr-o pioasă exagerare a unui trecut modest, ci din recunoașterea spiritualității unui popor ca forță creatoare de cultură. Și în privința aceasta este imbușurător să constatăm că sînt recunoscuți ca scriitori clasici nu „incepători“ modesti al epocii moderne, ca de exemplu poezii Văcăreștii, ci scriitorii aparținînd epocii în mod obișnuit considerată „veche“, pentru că vorbim astăzi de un „baroc“ al literaturii secolului XVI-lea; după cum sursele umanismului în cultura română nu trebuie explicate doar ca rezultate ale unor influențe externe tirzii, fără a avea în vedere că în evul mediu românesc marii domitori, chiar în condițiile grele ale apărării statelor naționale, au dat culturii „de curte“ înfățișarea de epocă a Renașterii.

Eugen Todoran

Continuare în pag. a 7-a

Studentii și roadele toamnei

acest septembrie cu tentă boreală, acest pricinitor învolburat și de hrumbe ne obligă să ne aducem aminte că toamna pentru cei care hotărăse deslînul roadelor pămîntului, departe de a fi un anotimp al bătaiei decisive. Mă bucur oare de cite ori un prieten sau un simplu trecător, aici, în cetate, privește cerul înmăscat de ploșie cu aceeași strîngere de inimă cu care o privește și tîranul ne cîmp. Nașterea pînii acesteia frumoasă nu e numai grija oamenilor ogoarelor, după cum nașterea mașinii care aruncă sămînta de pînă în brazdă pentru a răsări în locul acela mult mai multe pînă nu e numai grija celor din orase.

Dună cum, iată, acum, la strînsul recoltelor, cetatea își trimite nu numai mașinile și unelele tîrșine ci și pe unii dintre cei mai frumoși și mai înimosi cetățeni ai ei, studenții. Pe de altă parte, găsesc plin de semnificație paradoxul că specialiștii de ieri, de azi și de mîine ai ogoarelor au fost, sînt și vor fi pregătii în inima oragului.

E greu să nu găsesci la ora acestor rînduri studenții la strînsul recoltei în orice colt al țării. Pentru ca dumneavoastră să puteți cumpăra din pietele orașului bucate pentru cămășile hibernale, bucate altele, zeci de mii de studenți au părășit conferențele materiazîndu-și se poate de concret și de omenește sintagma umăr la umăr cu muncitorii ogoarelor. Mulți, foarte mulți dintre ei s-au mutat cu totul în cîmp, cu mîncatul și dormitul, ca într-un bivouac al pasnicului front al muncilor agricole. Dacă vorbim uneori despre portretul moral al studenților de azi, n-avem cum să nu conchidem că una dintre dominantele acestui portret colectiv este tocmai acest spirit partinic și angajat, concret și solidar al studenților la cauza cea mai sfîntă a națiunii noastre: munca. Mă gîndesc uneori, retorice vorbind, că dacă această plină binecuvîntată a nașterii, de zi cu zi, ar purta în aromă și îmbătătoare și indelicată miroșul pămîntului și al ploii, dar mai ales aroma trudei și a palmei care mîngieie semintele înainte de a le arunca în brazdă, dacă, zic, pînă ar mirosi și astfel, ne-am aduce aminte cu pioșenie mai des și de cei care o trîmit înspre noi. Dacă s-ar întîmpla așa, este cîteva zeci de mii de studenți care se vor reîntoarce în orase și-ar recunoaște în pînă lor viitoare sigiliile aromate ale trudei lor autumnale. Dar, desigur, ei își vor aduce aminte cu mîndrie de aceasta orz de cite ori vor rupe în mîini o pînă aburîndă. Cu o modestie înnăscută, pînă se așază pe mesele noastre în liniște firească. La fel intră în cetate, simplu, pe căi nevăzute aproape. Aproape ca vîntul și ca ploaia. Așa ajunge la noi pînă, fără ștampile, fără etichete. Nevăzut, dar prezent, sigiliul muncii se află în fiecare pînă. Cu discreția, aroma aceasta a pînii de toate zilele, aroma aceasta în numele căreia existăm ar putea să ne reamintescă mai des adevărul vechi de cînd lumea că pînă este muncă.

Patrel Berceanu

Cel mai mare

Poporul este cel mai mare, apoi urmează geniul lui și grija mare-a timpului de-ai ține-n brațe cu vigoare

mereu ca munții dinspre soare, ușori ca para focului și dea un spirit locului și să-l fixeze-n neuitare.

Poporul este cel mai mare apoi urmează geniul lui și grija mare-a timpului de veacurile viitoare sub marea țării lui. Poporul viu e cel mai mare.

Gheorghe Pituț

Ion Longin Popescu

Continuare în pag. a 4-a

SCRIITORI PE ȘANTIERELE MUNCII

Șantierul te-nvață

Intr-un birou obișnuit, din cîmpia dobrogeană, asist la un dialog între un pusan nerăs, cu un bălos bleumarin răsucit între degete și o bluză nouă de salopetă cu minocele răștinite, și un bărbat în costum gri, aplecat peste un registru de angajări, ferit de culturi și prevăzut cu „scară“ alfabetică. Deschizîndu-l la litera C, omul notează: „Călin Gheorghe sofer: bun... vîrsta 18, Tit... și mai condus autobasculante de 32... nu-i nimic, șantierul te-nvață...“ Băiatul acela dă din cap, roșeste oleacă, pară ar interpreta un rol, așa mi se pare, așa de „bine“ deurge scena, și dă să întrebe ceva... Celălalt îi vine în întîmpinare, inchide dosarul cu un poem de ceaslov, îi înfîșează mina și spune: de mine, tata, ești al nostru; du-te și-ți alege mașina, sînt afară cîteva abia venite din rodaj! Să ai însă eria... Cit o alimentezi și-o întreții, mașina-i mașină, te scoate și la 8000 lei pe lună, sînt mulți băieți care iau atita. Cit nu, pe mine să nu mă întrebii...“

Dincolo de birouri se întinde, desigur, cîmpia, marea și bogata cîmpie dobrogeană, devenită „sediu“ unei lucrări grandioase: Canalul Du-

RESPIRĂRI

Zdrobitor desciorchinător

Ce-i ciudat, că în situația globului nostru terestru, nu sînt pietrele acelea care gîndesc. Piriadele, monstruoasele piriade, ceieere uriașe de piatră, în afară de a exprima punctul din virful lor, altceva nu exprimă. Actul gîndirii este întocmai ca și călcîiul lui Ahile: sare în sus din zeama gînditoare a creierului.

Alți de splendeidele și timidele și finele și neapărtele celule gri țîn prin cuvînt tot cerul cu stele deasupra pămîntului.

Și totuși, din cînd în cînd, cite o piatră scu cite un fier poartă să-și ia sieși un nume tulburător pînă la gîndire.

La Bucium, în tîndra Moldovă a țării, am văzut cu ochii măriti de un cuvînt plin de înțeles, o mașină ce se numea „zdrobitor desciorchinător“, pseudonim demn de prozatorul Conrad.

Alta înțeles exista în mașină, încit strugurele ca material limi apăruse ca un pretext pentru concept.

Dar faptul că mașina se numește „zdrobitor desciorchinător“ e ca o întimplare lingvistică pur inginerască.

Nu te supăra pe mine, cititorule, am avîrșit și eu o privire de vulpe către strugurii acri.

Nichita Stănescu

ANIVERSĂRI: ZAHARIA STANCU

Calea poeziei

„Zaharia Stancu s-a specializat în scurte poeme de o strofă și de două strofe, o varietate de stante, într-un fel, însă nu cum s-ar presupune cu conținut minor“ (s.n.). Astfel, ascază, în 1941, George Călinescu eligia poetului printre tradiționaliștii. Pentru Eugen Lovinescu, poetul, cuprins într-o aceeași serie, era „un frăged și grațios pastelist de care ne legăm speranțele“. Proiectînd aceste sumare dar corecte fișe critice pe fundalul poeziei românești interbelice, înțelegem cit de adevărată este această mărturisire a lui Zaharia Stancu: „Drumul poeziei mele a fost și al greu. Am fost contemporan (și continui să fiu) cu mari poeți“. Această cale a fost străbătută însă nu printr-o renunțare la datele personale și nici printr-o schimbare de fizionomie a lirismului, ci printr-o schimbare de interiorizare a universului imaginar inițial, printr-o transformare a viziunii exterioare într-un cosmos subteran al afectelor și cunoașterii. Zaharia Stancu este un aticist în poezie,

Doina Uricariu

Continuare în pag. a 6-a

protocronism și sincronism

M. UNGHEANU: Citez o incitantă frază din Cuvintul explicativ: „In cadrul acestei actiuni recente (adică a revendicării protecionismului prezant noi) eu vândica deocă patr-ritatea formulei de protocronism româneș gindită in opoziție cu idea sincronismului, adică a năzului ce alimentează o conștiință retardată...”, lată o afirmație de la care se poate începe.

EDGAR PAPU: Vă rog să-mi permiteți o precizare. Nu înțeleg aici opoziția in sensul de termeni care se exclud ci de termeni care se află față-n față in chip complementar. In fraza citată eu am optat pentru sensul relației complementare. Ati imitația, principiu protocronismului, cî și anticipația, notă a protocronismului, pot exista împreună într-o cultură. Fenomenul sincronismului este valabil la noi, dar a fost considerat a fi singular. Pe lângă el mai există însă și celălalt fenomen al protocronismului de care mă ocup in cartea mea.

PAUL ANGHEL: Consideră sincronismul și protocronismul virte diferite ale unui și aceluia fenomen cultural sau le considerați, cum să spun? Niste deschideri simultane, una spre exterior, alta spre interior?

EDGAR PAPU: E foarte bună precizarea pentru că nu e vorba de o succesiune, adică de o fază sincronizată urmată de una protocronică, ci de o coexistență, de existență simultană a doua faze diferite.

PAUL ANGHEL: In acest sens eu aș spune că in istoria unei culturi există obligatoriu o fază sincronizată, care măsoară decalajul unei culturi tinere față de alte culturi mai evaluate, un exemplu e literatura română in epoca traducerilor, dar că in plină epocă sincronizată se manifestă - chiar și o conștiință creatoare - o nevoie care creează și alte modele proprii, care vadă chiar această etapă a traducunilor cind apare la noi Costache Negruzzi. Sincronismul e deci prima virte de formare a unei culturi, dar in simultaneitate cu vocația ei protocronică, cea ce înseamnă totodată și primul ei semn de maturizare. Din acest punct de vedere teoria sincronismului așa cum o face E. Lovinescu este insuficientă. Ea nu e suficientă pentru că ignora vocația protocronică a culturi și literaturii române și pentru că-i dă un caracter prea local. Toate culturile se caracterizează prin sincronism și protocronism nu numai cultura și literatura română. Impulsul imitației, boala complexului inferioritate, dar și vreații, care însoțesc sincronismul sint aspecte universale și ne obligă să punem problema într-un context mai larg decit cel românesc. Cred că manifestările sincronice sint legate de momentul apariției culturilor laice. E momentul in care limbile sacre fac loc limbilor naționale. In acest punct de vedere teoria de sincronism este o condiție pe care istoria culturi universale o verifică, trebuie să vedem, pe de o parte niște precursori al sincronismului inaintea lui E. Lovinescu, și, in același timp, să luăm act de realitate față a fenomenului, pe care pentru prima oară o formulează atit de expresiv profesorul Edgar Papu: protocronismul.

M. UNGHEANU: Indirect Paul Anghel ne atrage atenția asupra unor întrebări ale teoriei de sincronism. Ce culturi au imitat culturile care se leicauză? O cultură prestigioasă contemporană lor sau o cultură prestigioasă dar situată in trecut? A crea după modele străine nu e intodeauna egal cu a face sincronism. Clasiicii antichității au stimulat culturile moderne, imitarea lor este indubitabilă in milii moderni, dar asta nu înseamnă încă sincronism. Pe lângă modelul prestigios, pe lângă imitarea lui condiția este ca el să aparțină unei culturi, unei literaturi contemporane celei care se lasă inspirată de el. Contemporaneitatea sursei și a imitației nu se par însă definiții. Aceste precizări sint necesare pentru o definiție largă a sincronismului. Cea a lui E. Lovinescu presupune însă și o alta condiție: modelele și cultura inspiratoare să fie moderne, cunvt cu un înțeles destul de larg la teoria culturală a sincronismului. E. Lovinescu, părintele formulei „sincronism”, nu a definit clar a sincronismului. Ea suferă, chiar în definiții de la etapa a etapă: o definiție se află in istoria civilizației române contemporane și încă una, in Mutăția valorilor estetice. Prima postulează chiar inexistența unei tradiții românești de orice fel. A doua introduce corectivul asimilării pe lângă cel al imitației, in sensul asimilării diferențiate in functie de „rază”, lucru împiedat de altfel de Ibrăileanu cu douăzeci de ani inainte de a-l redescoperi Lovinescu. Mutăția vorbește in același timp de imitație, ceea ce presupune decalaj cultural și temporal, dar și de saeculum lui Tacit, care înseamnă o simultaneitate fără centrul unde in cazul sincronismului, observația e a lui E. Mihăilescu, o contradicție. Ati teoria cit și aplicarea ei la cultura și literatura română oferă multă neclaritate. A discută protocronismul prin raportare la sincronism, fie și într-o relație de complementaritate, presupune elucidarea fie și de scurt a „teoriei” sincronismului. Operind cu noțiuni de oarecare ușoare discută poate să piardă consistența.

POMPILIU MARCEA: Cred că protocronismul nu se opune sincronismului, ci este un concept care nu există culturi pur protocronice (nici cele mai mari) și nici culturi pur sincronice. Fiecare popor reprezintă o nouă posibilitate spirituală și in acest sens cred că protocronismul poate fi aplicat fiecărei culturi, dar nu există cultură, cit ar fi de protocronică, care să nu suporte lașe sincronismului. Independența, autonomia trebuie întregite cu interdependența și cu influența reciprocă. Și dacă lucrurile de acest fel pot fi urmărite in planul structurilor economice sau politice, de pildă, cu toate că aici forțele locale sint mai puternice, in mod obligatoriu, cu atit mai mult se pune problema atunci cind ne referim la domeniul culturii, nu o cupăcitate de circulație și de asimilare mult sporite. Evident, a existat un anume exclusivism, nu atit al culturilor propriu-zise, cit al teoreticienilor fenomenului ca a țare. Iorga a negat chiar rolul influențelor din afară, ca mulți tradiționaliști, iar Lovinescu, mai ales in istoria civilizației române a minimalizată substanța materială (după formula lui Călinescu). Înțelegem însă că fiecare și-a construit edificiul teoretic prin opoziție cu preexistentul, sensul polemic dind o anume înșurănare doctrinară, un anumit dogmatism textelor, și dind-o parte și din cealaltă. Atunci însă cind au analizat, pe viu, fenomenul literar contemporan, fiecare și-a înculcut exclusivismul de doctrină.

OV. S. CROHMĂNICEANU: Observațiile asupra sincronismului făcute aici necesită o discuție. Teoria lui Lovinescu a sintit multă discutată, chiar din clipa enunțării ei. A fost, in primul rind, combătută violent de cercurile conservatoare și tradiționaliste. Dreapta românească a văzut in ea o amenințare împotriva întregului ei edificiu ideologic, bazat pe mitizarea trecutului nostru feudal agrar și a prezentat-o drept un atentat la adresa ființei naționale. Combaterea sincronismului devenea astfel o datorie sfintă, o luptă pentru „a doua naștere”, cum scria Nichifor Crainic in „Gindirea”. Dar și alte cercuri, de astă dată democratice, cum a fost cel al „Vieții românești”, au adus obiecții serioase felului in care Lovinescu își imagina procesul modernizării noastre sociale și culturale. Chiar amici de idei al criticului au văzut punctul vulnerabil in teoria lui. Cu atit mai mult însă astăzi ele ne apar lipsite de a fundare solidă. Trebuie să nu ignorăm și funcția pe care a dat-o Lovinescu teoriei sincronismului. Desi amendată astăzi, cind a fost enunțată ea a fost îndreptată im-

In linia colocvialilor noastre anterioare, dedicate unor probleme de valorificarea clasiilor, valorificarea marilor lucrări de sintază, metodele moderne in critică, valoarea instrumentelor de lucru in istoria literară, prozei și poeziei contemporane propunem celor invitați discutarea a două noțiuni care angajează citeva din cele mai importante linii de forță ale culturi și literaturii române: a vorba de sincronism și de protocronism. Prima noțiune lansată și susținută cu tenacitate de E. Lovinescu in istoria civilizației române moderne, a intrat de mult in limbajul curent. Cea de a doua protocronismul, de dată foarte recentă, apare in lucrările

poștriva unor grele inerții literare. Ele l-au silit pe Brăncuși sau Enescu, invocați ca reprezentanți incontestabili ai protocronismului să se expatrieze. Fără biruirea acestor rezistențe conservatoare, evoluția romanului nostru ar fi întârziat considerabil. Nici emanciparea poeziei de un spăsoșor epigonism nu se producea automat. Ar fi o nedreptate strigătoare la cer să minimalizăm asemenea efecte salutare ale eforturilor lui Lovinescu. El a urmărit să împingă literatura noastră spre o treaptă care să o facă a rivaliza cu literaturile avansate. El pleda împotriva unor tendințe care se încapăținau să păstreze forme literare desuete. Există, dată ne amintim, o suspiciune față de literatura citadină. Era considerată...

EDGAR PAPU: „neautentică...”. OV. S. CROHMĂNICEANU: Cine se inspira din literatura orasului era neautentic. Nu-i putem contesta deci sincronismul o anume forță motrice și un ascuțit îndreptat împotriva unor formule literare caduce Lovinescu a combătut obstacolele ridicate in calea literaturii moderne făcind exagerări. Dar oare astfel de exagerări polemice nu le intilnim și in alte teorii literare. Și exagerări mai grave sustinându-le ideile, nu s-a făcut și Iorga și Ibrăileanu? Lovinescu a fost ultimul care să conteste originalitatea literaturii române și atunci cind B. Fundoianu sau N. Davidescu au pus-o cit de cit in discuție a intervenit cu energie, mustrându-i.

M. UNGHEANU: Polemicile cu ei sint dinaintea istoriei civilizației române moderne și nu feresec in întregime pe Lovinescu de observația că a contestat existența unei tradiții culturale românești. Ele sint o reacție singulară, ceea ce-l îndreptățește pe G. Călinescu să observe că n-o

după primul război mondial într-un moment cind sentimentul vidului cultural nu mai avea vechia justificare. După chiar o expresie a lui Lovinescu, dind-o polemici din păcate fără urmă pentru scriitorii lui, literatura română există in acel moment pentru ce deci acest exclusivist imperativ al sincronizării așa cum îl înțelege Lovinescu? Dacă cercetăm și alte coordonate vom observa că imediat după război toate națiunile Europei se întor după tragicul cataclism fiecare către sine. E un moment general de autopsicologie. Dacă E. Lovinescu ar fi fost într-adevăr sincronizat in momentul in care-i scria cartea el ar fi urmat această îndrumare generală a Europei in acel ceas, al întoarcerii fiecărei națiuni către sine. Istoria civilizației române moderne, care stabilează pentru cultura română sincronismul este străină in chiar ceasul apariției ei de spiritul timpului, străină cu alte cuvinte de sincronism. Teoria lui Lovinescu e ca un radio fără antene. După război literatura europeană cunoaște sau adaptează scriitori care modifică perspectivele literare vechi. Apar Joyce, Proust, Faulkner ș.a. Nu vom găsi in scrierile lui E. Lovinescu nici o referință la ei. De altfel, Proust și Faulkner ii atrage atenția scriind despre volumul inchinat evoluției poeziei că face o polemică anacronică cu un fenomen literar separat. Istoria literaturii române contemporane a lui E. Lovinescu nu prezintă scriitorii români moderni in acest context european fie pentru a le sublinia inapoierea fie pentru a le decelara sincronizarea. Scriind despre Brăncuși el nu-l raportează la literatura Europei, ci la Caragiale pe care se știe că l-a contestat. Aplicându-i lui E. Lovinescu propria lui măsură, a judecării sincronice, ajungem la rezultate dezamăgitoare. O critică îndreptată a faptului sincronismul lovinescian și al cartii tovarășului Ov. Crohmăniceanu Expresionismul in literatura română, care urmărește sincronizarea literaturii române cu expresionismul, lucru de care istoriile lui E. Lovinescu rămân aproape complet străine. Ce rămâne din construcția sincronismului modern? O idee înșelătoare, o idee definită și aproape deloc aplicată și mai ales un atac împotriva tradiției culturale românești. Iată ceea ce a nemulțumit aproape pe toți comentatorii scrierilor lovinesciene la care ne referim: anacronismul de fapt al poziției criticului, atit pe plan intern, cit și pe plan extern, ceea ce a existat în realitate, o anumită culturală de orice fel. Și această nu mai e o vorbă goală.

OV. S. CROHMĂNICEANU: Lovinescu face dese referințe la Proust, Faulkner n-a fost cunoscut nici francezilor, cind criticul nostru și-a scris Istoria literaturii române contemporane. Ecoul expresionismului la noi îi rămâne străin lui G. Călinescu și altora, cred datorită fenomenului de căldurozitatez săb care s-a manifestat.

M. UNGHEANU: Nu simpla pomenire a unui autor schimbă datele problemei, dacă el nu devine prezentă tutelară spirit al voacului, cum este Proust pentru Ibrăileanu și Camil Petrescu, Anton Holban și Mihail Sebastian. Iar francezii cităi care de altfel in ani treizeci li traduseră pe Faulkner, ca și G. Călinescu, nu sint in discuție de vreme ce nu ei au formulat un dezerat și o teorie a sincronizării.

PAUL ANGHEL: Ideea că n-am creat nimic și am importat totul, intrinsecă de o teorie cum este aceea a sincronismului lui E. Lovinescu am mai spus-o o neapărată a lăbăritate a tuturor culturilor, nu e vorba aici numai de cea română. Dar el nu trebuie ridicat împotriva tradiției și in acest sens trebuie înțeleasă cred o relația de complementaritate pe care ne-o propune profesorul Edgar Papu vorbind despre sincronism și protocronism. O relație in care modernizarea să nu ignore tradiția, să nu treacă și vederea ceea ce este de fapt constituit într-o cultură. Este oare o intimplare că in cultura română pînă la ora actuală nu sint asimilate date importante din propria ei istorie? Cazul lui Hasdeu este expresiv. El era sincronizat perfect cu miscarea culturală europeană, cu lingvistica timpului, in care a dat de citeva ori și tonul. Ceea ce a fost însă cistig pentru Europa n-a fost și pentru noi. Hasdeu e ignorat la el acasă.

PAUL ANGHEL: Discutarea teoriei lovinesciene este imperios necesară. Literatura română începe din urmă în Junimea? Ce este dincolo de Junimea? Recent a apărut o panoramă literară împărțită de Iorga in 1929, adică exact in momentul in care E. Lovinescu privește literatura română numai de la Junimea încoace. Panoramă lui Iorga arăta cititorului că există o literatură română și pînă la Junimea. La un moment dat o cultură își alunge sinea, in mod relativ desigur, adică răspunde necesităților pe care le exprimă o masă de consumatori de cultură. Epoca creației originale este inițial minoră, dar produce fenomenul de emancipare al culturi proprii cu aceste iniecții de influență. Chestiunea este următoarea: să nu explicăm o cultură numai prin influențele care se exercită asupra ei, pentru că, atunci, nu îi explicăm originalitatea, să nu condiționăm evoluția unei culturi de permanentul implant al acestor influențe, ci să judecăm aceste culturi drept ceea ce sint din momentul in care ele se manifestă ca atare, din momentul in care sint mature și propun valori cunoscute sau necunoscute.

OV. S. CROHMĂNICEANU: Sintem dator să judecăm o cultură atit din punctul de vedere al originalității, cit și din acela al influențelor.

M. UNGHEANU: Ideea că nu există nimic in cultura românească și că trebuie să importăm totul nu e numai a lui Lovinescu. Diferența dintre el și celălalt este că el voia să stabilizeze o condiție a împrumutului permanent, a limitărilor continui, a unui sincronism mai presus de orice

teorăului profesor Edgar Papu. Ultimul său volum, Din clasiicii noștri, încearcă să dea a configurație alcovantă termenului. Dacă in prima cartă semnală acțiunii culturale românești ea cel a împrumutului nediferențiat, sincronismul presupunind in chip automat imitația, deci un rol de consumator și aproape deloc de creator, cea de a doua cartă afirmă independența literaturii române in materia de creație. Nu numai că n-am imitat intodeauna, spune profesorul Edgar Papu, dar am creat in chip simultan și autonom și mai mult decit atit in găsirea unor soluții artistice am fost uneori anticipatori. Ca orice „măscă rotundă” ea are rolul de a pune probleme, de a invita la discuție.

POMPILIU MARCEA: Nu cred că trebuie să facem din E. Lovinescu un inventator de teorii noi. Trebuie să constatăm că teoria sincronismului a lui Lovinescu nu apare nici ea, ex nihilo, chiar dacă autorul ei nu-i menționează totdauna inaintasii, multumindu-se cu citarea lui Tarde. Dar chiar pe teritoriul culturi române, Pompiliu Eliașe, de pildă, fără a introduce cuvintul sincronism, descrie fenomenul ca atare in Lettres sur les directions de la pensee romaine, la început de veac, pentru ca in 1968 Ibrăileanu, in Spiritul evile in cultura românească să vehiculeze ideile și formulele cu anticpează, indeosebi pe Lovinescu. Dar Lovinescu însuși, sustinind că trebuie să folosim,

in aprecierea noastră proprie exigentele absolute, adevarul absolut pedind pentru adaptarea scrierilor români la „voacarea universală”, așa cum procedase Eminescu, deschide un drum și întemeiază o mentalitate critică. Nici Lovinescu, prin urmare, nu apare din senin, nu urmează numai pe Tarde ci continuă, mărturisit sau nu, o linie de gindire existentă și la noi. De altfel, așa cum îl înțelegem astăzi, sincronismul nu se poate opune protocronismului.

OV. S. CROHMĂNICEANU: De ce să opunem neapărat sincronismul fenomenelor de protocronism? Chiar Edgar Papu preciza că înțelegem această opoziție ca o complementaritate. Principala mea rezervă față de teoria lovinesciană a sincronismului este de ordin marxist. Criticul a privit procesul depășirii rămănelor in urmă ca rezultat strict al ideilor. Noi știm însă că într-o țară unde n-ar exista niște necesități obiective sociale, ideile transformate ar săși un foarte slab ecou și, singure ele, ar fi nepotrivite să schimbe structurile existente. Altfel, așa in lipsa factorilor interni preștiți să le primese, influențele exterioare se reduce la fenomene trecătoare, fără urmării notabile. Rămân simple mimetisme superficiale. E. Lovinescu a neglijat acest factor obiectiv intern și mai precis, rolul lui selectiv. A văzut fondul local, doar pasiv, lucrind ca „indice de refracție”. Sincronizarea însă cum a înțeles-o Lovinescu, nu dădea însă singură valoarea unui scriitor. Trebuia să intervina și diferențierea, adică originalitatea. Vreau să remarc două lucruri: întâi, acolo unde avem de-a face cu valori într-adevăr foarte originale imi vine greu să văd cum ar fi comparabile (biensica și banana? mărul și nucă?); proto sau post cronie nu prea are asadar aici sens. In planul așa cum îl înțelegem astăzi, sincronismul nu se poate opune protocronismului.

PAUL ANGHEL: Intervin cu precizarea că dacă sincronismul e o lege universală, protocronismul trebuie să-i confirmăm, de asemenea, statutul de lege. Există o voce protocronică a tuturor culturilor, voce negată însă de culturile europocentriste, care s-au instalat de secole ca singurele culturi producătoare de modele universale valabile. Refuzul unimanismului acestei ere se adresează acestui monopolism al valorilor pe care noțiunea de unimanie in sine îl desface. Problema protocronismului româneș e o problemă a tuturor.

OV. S. CROHMĂNICEANU: A ne arăta meritele culturale după ce, lungă vreme, ele au fost trecute cu vederea, e in firea lucrurilor. As spune, după Lovinescu, in „spiritul veacului”. Se cuvine să o facem încă cu multă griță pentru adevar și fără pretenții meselomane. Întindă ele pot ușor conduce la ridicul și tendință iustificată. Oricum forțare a notei riscă să sune strident și să dea cu totul altă culoare unor acțiuni reparatoare, îndreptățite și menite să valorifice pe deplin patrimoniul nostru cultural. Cind Edgar Papu arată că Eminescu nu e un romantic întârziat, subitela analiza de cauză, argumentelor au cistig discutable de cauză. La fel și in alte multe exemple (Caragiale, Blaga, Camil Petrescu). Cind tine să ne convingă că in „Sburătoru” lui Heliade găsim o anticipare a defulării psihanalitice, acolo unde e vorba doar de mărturisirea febrilor nubiității, are puține șanse să reușească. Fortată și necoerentă mi s-a părut și legătura dealfel ingenioasă între Mateu Car-

giale și Lampedusa, prin strămoșul lui Pantazi. Observația e fină și demonstrativ fascinant de inteligentă, dar ce dovedește de planul protocroniei? Lampedusa însuși n-a devesat nimic, a fost dimpotrivă, un fenomen curios de post-cronie.

Oicum, exemplele discutabile nu amulează pe cele care plasează autorii români într-o judicioasă proiectie universală, stabilită cu spirit de discernere savant anterioritatea unora din inițiative lor artistice.

EDGAR PAPU: Observații sint foarte pretioase și ne dau într-adevăr de gindit pentru că avem răspunderea ideilor noastre, dar poate nu întodeauna și nu îndesăjuns răspunderea consecințelor pe care le au ideile noastre. Îndrăznesc să mă apăr împotriva unor astfel de consecințe. Vreau, de aceea să introduc o disociere de nuanță in cele spuse de Ov. S. Crohmăniceanu. Mai întâi așa vrea să remarc, lucru care s-a mai spus, că ideea sincronismului nu este nouă la noi. Toți istoricii literari, toți istoricii culturi, dacă poate fi vorba de așa ceva la noi, mai încoace, judecă literatura română și cultura română din punctul de vedere al influențelor. Care e aportul lovinescian? Lovinescu înțelege nu numai fenomenul nasterii unei culturi ca fiind rezultat de influențe, ci și faptul că sincronismul e o lege universală. Istoria culturală creat in stare de sincronizare prin iniecții succesive de influență. Un adevarat program al regișării de influență. Aici apare celălalt aspect care nu e al protocronismului, ci al teoriei sincronismului.

PAUL ANGHEL: Dumneavoastră introduceți in criteriul un criteriu care mă alarmează: criteriul prudent! Să nu cumva să greșim atribuind ceva pozitiv literaturii române! Dar nu vă alarmați, cind pe seama acestei literaturi se spun atitea lucruri negative, atitea inexactități. Nu e greșit, spun sincroniștii, să atribuim acestei literaturi un statut subordonat de ce? fiindcă sincronismul e o lege universală. Istoria, care funcționează totdauna in cazul literaturilor mari, minore sau periferice, dependente de niște centre. Dar e greșit să observăm rolul forțelor interne, trebuie să-o facem cu prudent! Ca și cum acțiunea acestor forte n-ar fi tot o expresie a unei legi universale! Poemul de aceea cu așa propune să înlocuim criteriul prudente cu criteriul obiectivității. Să nu ne temem să afirmăm rolul protocronic al unor valori românești, cind acest rol există. Altfel spus, să nu expriem în literatura română de niște merite pe care le are obiectiv, atunci cind le are numai de seama de a nu fi sincroniști. Ce are această teamă cu atitudinea obiectiv-științific? Nici teama, nici orgoliu nu au ce căuta aici. Citeva exemple: cind Iorga afirmă că istoria Stolnicului Constantin Cantacuzino e unică, adică protocronică, in plan european, el face această afirmație cu ecoul Nimeni in Europa vremii nu cunoștea istoria ca Stolnicul. El e primul am cere introduce in succesiunea faptelor istorice o ipoteză, ipoteză despre creșterea și descreșterea, teoria celor trei stepene - „urcarea, stăpânirea, coborîrea” atribuită istoricului curs evolutiv, cu mult inaintea lui Giambattista Vico, care își va lega numele de teoria „corsi e ricorsi”. Porțind de aici și tot inainte de Vico, Dimitrie Cantemir va aplica ipoteza creșterii și descreșterii la spectacolul istoriei otomane, prima cartă din Europa cum spune Iorga, „care vede istoria ca dramă universală”. Dacă stăm și judecăm această afirmație, ce are Nimeni in Europa vremii nu cunoștea istoria ca Stolnicul. El e primul am cere introduce in succesiunea faptelor istorice o ipoteză, ipoteză despre creșterea și descreșterea, teoria celor trei stepene - „urcarea, stăpânirea, coborîrea” atribuită istoricului curs evolutiv, cu mult inaintea lui Giambattista Vico, care își va lega numele de teoria „corsi e ricorsi”. Porțind de aici și tot inainte de Vico, Dimitrie Cantemir va aplica ipoteza creșterii și descreșterii la spectacolul istoriei otomane, prima cartă din Europa cum spune Iorga, „care vede istoria ca dramă universală”. Dacă stăm și judecăm această afirmație, ce are Nimeni in Europa vremii nu cunoștea istoria ca Stolnicul. El e primul am cere introduce in succesiunea faptelor istorice o ipoteză, ipoteză despre creșterea și descreșterea, teoria celor trei stepene - „urcarea, stăpânirea, coborîrea” atribuită istoricului curs evolutiv, cu mult inaintea lui Giambattista Vico, care își va lega numele de teoria „corsi e ricorsi”. Porțind de aici și tot inainte de Vico, Dimitrie Cantemir va aplica ipoteza creșterii și descreșterii la spectacolul istoriei otomane, prima cartă din Europa cum spune Iorga, „care vede istoria ca dramă universală”. Dacă stăm și judecăm această afirmație, ce are Nimeni in Europa vremii nu cunoștea istoria ca Stolnicul. El e primul am cere introduce in succesiunea faptelor istorice o ipoteză, ipoteză despre creșterea și descreșterea, teoria celor trei stepene - „urcarea, stăpânirea, coborîrea” atribuită istoricului curs evolutiv, cu mult inaintea lui Giambattista Vico, care își va lega numele de teoria „corsi e ricorsi”. Porțind de aici și tot inainte de Vico, Dimitrie Cantemir va aplica ipoteza creșterii și descreșterii la spectacolul istoriei otomane, prima cartă din Europa cum spune Iorga, „care vede istoria ca dramă universală”. Dacă stăm și judecăm această afirmație, ce are Nimeni in Europa vremii nu cunoștea istoria ca Stolnicul. El e primul am cere introduce in succesiunea faptelor istorice o ipoteză, ipoteză despre creșterea și descreșterea, teoria celor trei stepene - „urcarea, stăpânirea, coborîrea” atribuită istoricului curs evolutiv, cu mult inaintea lui Giambattista Vico, care își va lega numele de teoria „corsi e ricorsi”. Porțind de aici și tot inainte de Vico, Dimitrie Cantemir va aplica ipoteza creșterii și descreșterii la spectacolul istoriei otomane, prima cartă din Europa cum spune Iorga, „care vede istoria ca dramă universală”. Dacă stăm și judecăm această afirmație, ce are Nimeni in Europa vremii nu cunoștea istoria ca Stolnicul. El e primul am cere introduce in succesiunea faptelor istorice o ipoteză, ipoteză despre creșterea și descreșterea, teoria celor trei stepene - „urcarea, stăpânirea, coborîrea” atribuită istoricului curs evolutiv, cu mult inaintea lui Giambattista Vico, care își va lega numele de teoria „corsi e ricorsi”. Porțind de aici și tot inainte de Vico, Dimitrie Cantemir va aplica ipoteza creșterii și descreșterii la spectacolul istoriei otomane, prima cartă din Europa cum spune Iorga, „care vede istoria ca dramă universală”. Dacă stăm și judecăm această afirmație, ce are Nimeni in Europa vremii nu cunoștea istoria ca Stolnicul. El e primul am cere introduce in succesiunea faptelor istorice o ipoteză, ipoteză despre creșterea și descreșterea, teoria celor trei stepene - „urcarea, stăpânirea, coborîrea” atribuită istoricului curs evolutiv, cu mult inaintea lui Giambattista Vico, care își va lega numele de teoria „corsi e ricorsi”. Porțind de aici și tot inainte de Vico, Dimitrie Cantemir va aplica ipoteza creșterii și descreșterii la spectacolul istoriei otomane, prima cartă din Europa cum spune Iorga, „care vede istoria ca dramă universală”. Dacă stăm și judecăm această afirmație, ce are Nimeni in Europa vremii nu cunoștea istoria ca Stolnicul. El e primul am cere introduce in succesiunea faptelor istorice o ipoteză, ipoteză despre creșterea și descreșterea, teoria celor trei stepene - „urcarea, stăpânirea, coborîrea” atribuită istoricului curs evolutiv, cu mult inaintea lui Giambattista Vico, care își va lega numele de teoria „corsi e ricorsi”. Porțind de aici și tot inainte de Vico, Dimitrie Cantemir va aplica ipoteza creșterii și descreșterii la spectacolul istoriei otomane, prima cartă din Europa cum spune Iorga, „care vede istoria ca dramă universală”. Dacă stăm și judecăm această afirmație, ce are Nimeni in Europa vremii nu cunoștea istoria ca Stolnicul. El e primul am cere introduce in succesiunea faptelor istorice o ipoteză, ipoteză despre creșterea și descreșterea, teoria celor trei stepene - „urcarea, stăpânirea, coborîrea” atribuită istoricului curs evolutiv, cu mult inaintea lui Giambattista Vico, care își va lega numele de teoria „corsi e ricorsi”. Porțind de aici și tot inainte de Vico, Dimitrie Cantemir va aplica ipoteza creșterii și descreșterii la spectacolul istoriei otomane, prima cartă din Europa cum spune Iorga, „care vede istoria ca dramă universală”. Dacă stăm și judecăm această afirmație, ce are Nimeni in Europa vremii nu cunoștea istoria ca Stolnicul. El e primul am cere introduce in succesiunea faptelor istorice o ipoteză, ipoteză despre creșterea și descreșterea, teoria celor trei stepene - „urcarea, stăpânirea, coborîrea” atribuită istoricului curs evolutiv, cu mult inaintea lui Giambattista Vico, care își va lega numele de teoria „corsi e ricorsi”. Porțind de aici și tot inainte de Vico, Dimitrie Cantemir va aplica ipoteza creșterii și descreșterii la spectacolul istoriei otomane, prima cartă din Europa cum spune Iorga, „care vede istoria ca dramă universală”. Dacă stăm și judecăm această afirmație, ce are Nimeni in Europa vremii nu cunoștea istoria ca Stolnicul. El e primul am cere introduce in succesiunea faptelor istorice o ipoteză, ipoteză despre creșterea și descreșterea, teoria celor trei stepene - „urcarea, stăpânirea, coborîrea” atribuită istoricului curs evolutiv, cu mult inaintea lui Giambattista Vico, care își va lega numele de teoria „corsi e ricorsi”. Porțind de aici și tot inainte de Vico, Dimitrie Cantemir va aplica ipoteza creșterii și descreșterii la spectacolul istoriei otomane, prima cartă din Europa cum spune Iorga, „care vede istoria ca dramă universală”. Dacă stăm și judecăm această afirmație, ce are Nimeni in Europa vremii nu cunoștea istoria ca Stolnicul. El e primul am cere introduce in succesiunea faptelor istorice o ipoteză, ipoteză despre creșterea și descreșterea, teoria celor trei stepene - „urcarea, stăpânirea, coborîrea” atribuită istoricului curs evolutiv, cu mult inaintea lui Giambattista Vico, care își va lega numele de teoria „corsi e ricorsi”. Porțind de aici și tot inainte de Vico, Dimitrie Cantemir va aplica ipoteza creșterii și descreșterii la spectacolul istoriei otomane, prima cartă din Europa cum spune Iorga, „care vede istoria ca dramă universală”. Dacă stăm și judecăm această afirmație, ce are Nimeni in Europa vremii nu cunoștea istoria ca Stolnicul. El e primul am cere introduce in succesiunea faptelor istorice o ipoteză, ipoteză despre creșterea și descreșterea, teoria celor trei stepene - „urcarea, stăpânirea, coborîrea” atribuită istoricului curs evolutiv, cu mult inaintea lui Giambattista Vico, care își va lega numele de teoria „corsi e ricorsi”. Porțind de aici și tot inainte de Vico, Dimitrie Cantemir va aplica ipoteza creșterii și descreșterii la spectacolul istoriei otomane, prima cartă din Europa cum spune Iorga, „care vede istoria ca dramă universală”. Dacă stăm și judecăm această afirmație, ce are Nimeni in Europa vremii nu cunoștea istoria ca Stolnicul. El e primul am cere introduce in succesiunea faptelor istorice o ipoteză, ipoteză despre creșterea și descreșterea, teoria celor trei stepene - „urcarea, stăpânirea, coborîrea” atribuită istoricului curs evolutiv, cu mult inaintea lui Giambattista Vico, care își va lega numele de teoria „corsi e ricorsi”. Porțind de aici și tot inainte de Vico, Dimitrie Cantemir va aplica ipoteza creșterii și descreșterii la spectacolul istoriei otomane, prima cartă din Europa cum spune Iorga, „care vede istoria ca dramă universală”. Dacă stăm și judecăm această afirmație, ce are Nimeni in Europa vremii nu cunoștea istoria ca Stolnicul. El e primul am cere introduce in succesiunea faptelor istorice o ipoteză, ipoteză despre creșterea și descreșterea, teoria celor trei stepene - „urcarea, stăpânirea, coborîrea” atribuită istoricului curs evolutiv, cu mult inaintea lui Giambattista Vico, care își va lega numele de teoria „corsi e ricorsi”. Porțind de aici și tot inainte de Vico, Dimitrie Cantemir va aplica ipoteza creșterii și descreșterii la spectacolul istoriei otomane, prima cartă din Europa cum spune Iorga, „care vede istoria ca dramă universală”. Dacă stăm și judecăm această afirmație, ce are Nimeni in Europa vremii nu cunoștea istoria ca Stolnicul. El e primul am cere introduce in succesiunea faptelor istorice o ipoteză, ipoteză despre creșterea și descreșterea, teoria celor trei stepene - „urcarea, stăpânirea, coborîrea” atribuită istoricului curs evolutiv, cu mult inaintea lui Giambattista Vico, care își va lega numele de teoria „corsi e ricorsi”. Porțind de aici și tot inainte de Vico, Dimitrie Cantemir va aplica ipoteza creșterii și descreșterii la spectacolul istoriei otomane, prima cartă din Europa cum spune Iorga, „care vede istoria ca dramă universală”. Dacă stăm și judecăm această afirmație, ce are Nimeni in Europa vremii nu cunoștea istoria ca Stolnicul. El e primul am cere introduce in succesiunea faptelor istorice o ipoteză, ipoteză despre creșterea și descreșterea, teoria celor trei stepene - „urcarea, stăpânirea, coborîrea” atribuită istoricului curs evolutiv, cu mult inaintea lui Giambattista Vico, care își va lega numele de teoria „corsi e ricorsi”. Porțind de aici și tot inainte de Vico, Dimitrie Cantemir va aplica ipoteza creșterii și descreșterii la spectacolul istoriei otomane, prima cartă din Europa cum spune Iorga, „care vede istoria ca dramă universală”. Dacă stăm și judecăm această afirmație, ce are Nimeni in Europa vremii nu cunoștea istoria ca Stolnicul. El e primul am cere introduce in succesiunea faptelor istorice o ipoteză, ipoteză despre creșterea și descreșterea, teoria celor trei stepene - „urcarea, stăpânirea, coborîrea” atribuită istoricului curs evolutiv, cu mult inaintea lui Giambattista Vico, care își va lega numele de teoria „corsi e ricorsi”. Porțind de aici și tot inainte de Vico, Dimitrie Cantemir va aplica ipoteza creșterii și descreșterii la spectacolul istoriei otomane, prima cartă din Europa cum spune Iorga, „care vede istoria ca dramă universală”. Dacă stăm și judecăm această afirmație, ce are Nimeni in Europa vremii nu cunoștea istoria ca Stolnicul. El e primul am cere introduce in succesiunea faptelor istorice o ipoteză, ipoteză despre creșterea și descreșterea, teoria celor trei stepene - „urcarea, stăpânirea, coborîrea” atribuită istoricului curs evolutiv, cu mult inaintea lui Giambattista Vico, care își va lega numele de teoria „corsi e ricorsi”. Porțind de aici și tot inainte de Vico, Dimitrie Cantemir va aplica ipoteza creșterii și descreșterii la spectacolul istoriei otomane, prima cartă din Europa cum spune Iorga, „care vede istoria ca dramă universală”. Dacă stăm și judecăm această afirmație, ce are Nimeni in Europa vremii nu cunoștea istoria ca Stolnicul. El e primul am cere introduce in succesiunea faptelor istorice o ipoteză, ipoteză despre creșterea și descreșterea, teoria celor trei stepene - „urcarea, stăpânirea, coborîrea” atribuită istoricului curs evolutiv, cu mult inaintea lui Giambattista Vico, care își va lega numele de teoria „corsi e ricorsi”. Porțind de aici și tot inainte de Vico, Dimitrie Cantemir va aplica ipoteza creșterii și descreșterii la spectacolul istoriei otomane, prima cartă din Europa cum spune Iorga, „care vede istoria ca dramă universală”. Dacă stăm și judecăm această afirmație, ce are Nimeni in Europa vremii nu cunoștea istoria ca Stolnicul. El e primul am cere introduce in succesiunea faptelor istorice o ipoteză, ipoteză despre creșterea și descreșterea, teoria celor trei stepene - „urcarea, stăpânirea, coborîrea” atribuită istoricului curs evolutiv, cu mult inaintea lui Giambattista Vico, care își va lega numele de teoria „corsi e ricorsi”. Porțind de aici și tot inainte de Vico, Dimitrie Cantemir va aplica ipoteza creșterii și descreșterii la spectacolul istoriei otomane, prima cartă din Europa cum spune Iorga, „care vede istoria ca dramă universală”. Dacă stăm și judecăm această afirmație, ce are Nimeni in Europa vremii nu cunoștea istoria ca Stolnicul. El e primul am cere introduce in succesiunea faptelor istorice o ipoteză, ipoteză despre creșterea și descreșterea, teoria celor trei stepene - „urcarea, stăpânirea, coborîrea” atribuită istoricului curs evolutiv, cu mult inaintea lui Giambattista Vico, care își va lega numele de teoria „corsi e ricorsi”. Porțind de aici și tot inainte de Vico, Dimitrie Cantemir va aplica ipoteza creșterii și descreșterii la spectacolul istoriei otomane, prima cartă din Europa cum spune Iorga, „care vede istoria ca dramă universală”. Dacă stăm și judecăm această afirmație, ce are Nimeni in Europa vremii nu cunoștea istoria ca Stolnicul. El e primul am cere introduce in succesiunea faptelor istorice o ipoteză, ipoteză despre creșterea și descreșterea, teoria celor trei stepene - „urcarea, stăpânirea, coborîrea” atribuită istoricului curs evolutiv, cu mult inaintea lui Giambattista Vico, care își va lega numele de teoria „corsi e ricorsi”. Porțind de aici și tot inainte de Vico, Dimitrie Cantemir va aplica ipoteza creșterii și descreșterii la spectacolul istoriei otomane, prima cartă din Europa cum spune Iorga, „care vede istoria ca dramă universală”. Dacă stăm și judecăm această afirmație, ce are Nimeni in Europa vremii nu cunoștea istoria ca Stolnicul. El e primul am cere introduce in succesiunea faptelor istorice o ipoteză, ipoteză despre creșterea și descreșterea, teoria celor trei stepene - „urcarea, stăpânirea, coborîrea” atribuită istoricului curs evolutiv, cu mult inaintea lui Giambattista Vico, care își va lega numele de teoria „corsi e ricorsi”. Porțind de aici și tot inainte de Vico, Dimitrie Cantemir va aplica ipoteza creșterii și descreșterii la spectacolul istoriei otomane, prima cartă din Europa cum spune Iorga, „care vede istoria ca dramă universală”. Dacă stăm și judecăm această afirmație, ce are Nimeni in Europa vremii nu cunoștea istoria ca Stolnicul. El e primul am cere introduce in succesiunea faptelor istorice o ipoteză, ipoteză despre creșterea și descreșterea, teoria celor trei stepene - „urcarea, stăpânirea, coborîrea” atribuită istoricului curs evolutiv, cu mult inaintea lui Giambattista Vico, care își va lega numele de teoria „corsi e ricorsi”. Porțind de aici și tot inainte de Vico, Dimitrie Cantemir va aplica ipoteza creșterii și descreșterii la spectacolul istoriei otomane, prima cartă din Europa cum spune Iorga, „care vede istoria ca dramă universală”. Dacă stăm și judecăm această afirmație, ce are Nimeni in Europa vremii nu cunoștea istoria ca Stolnicul. El e primul am cere introduce in succesiunea faptelor istorice o ipoteză, ipoteză despre creș

teodor mazi

SCRIITORII PE ȘANTIERELE MUNCII. SCRITORII PE ȘANTIERELE MUNCII

Șantierul te-nvață

Urmare din pag. 1

Lumina ne-a născut...

Motto: Energia unui corp este egală cu masa lui înmulțită cu viteza luminii la pătrat.

Lumina ne-a născut. Ea este mama Gigantica, suava a tuturor. Ea singura își ține rîsul De ce am venit. De ce am să mor.

Lumina m-a născut. Și numai ea Mă judecă. Censură în galaxii Întraga-mi viață ergolooasă Nevoia de a uita și de a iubi.

Lumina — mama — înțelege L. Că uneori mi-a foarță greu Spaima de urit și de întineric Adevărește că sint fiul tău.

Aud în fiecare noapte

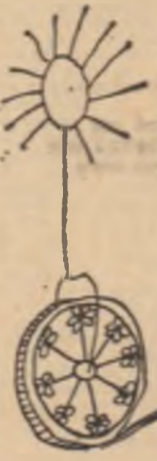
Aud în fiecare noapte De lingă mine, de departe Zbuciumul celor de demult Deasupra-i cerul lui Shakespeare Linștea Bach — e dedesubt.

O, frați ai mei și ai tuturor Veniți aproape, mai aproape Cu vâietul nemuritor. Dar nu veniți, pe voi vă cheamă. Timpul etern și timpul-mamă.

Urit e cel care trădează...

Urit e cel care trădează Lumina pentru întineric. Dar mai mirșor și mai de plins E blestematul care a strins. Puterea de a trăda un vis Pentru un vis la fel de-nalt. O stea pentru o altă stea Un trandafir injunghiat Spre slava altui trandafir Egal de roșu și de feeric.

Nevoia veșnică mișcărilor Desprinderea de întineric.

Cu sini trufași și părul pocăit...

Cu sini trufași și părul pocăit Deschis-oai poarta vieții mele. Și totul a încremenit

Frumoase visele burghize S-au năruit. Nimeni nu vrea Să fie inoer, să vegheze.

Capaci și pășiri se usuc lar eu ergoloo rămin în cimitirul meu etrusc.

lubindu-mă, tu m-ai prădat. În trupul tău, căldătari-voi În spațiul strimt ce mi l-ai dat

Are să-mi fie dor de mine. Un dor nebun, un dor tuziu. Întoarce-te atunci și spune-mi Cum mai arăt și ce mai scriu...

De-ar fi să fiu iubit, departe...

De-ar fi să fiu iubit, departe Cu vis static și cumplit. Tot m-aș întoarce să sărut Șnțiți genunchi care au greșit.

De-ar fi să fiu departe, prinț Diamanții, strălucitor. Tot m-aș întoarce să-mi îmbrac Hlamida mea de cerșetor.

De-ar fi să am statui, departe. Camuși de iouri. M-aș întoarce Cu să le stărn și să le porci. Din dor de mine și de pace.

De-ar fi să fiu etern, departe. Pe birnici veșt-voi să sărut. Târșina-mamă și slăvița moarte.

constantin abăluță

Stilpul porții

Ceas de înmărmorare în san pulșoara cleroșiei zgiră muezii și berbe moe e-n ciot inăpăști la răscruci pe care palamii îl surlău până la pământ străvechile lor zăcăminte au politelea apei neprecupetile-nfărare sub beșonita stăruie de proști

Ce știa pe lunci tălăpie tale vârlăle zugrăvite cu cercuri lăzate înodins gălele pentru că-nimă să nu cîștina jocul mo ca ce-odivăra și-nu sport singele în vârdulul via ce acul nici căi ce lărmănu pe voi cu pieoapele-nvelite în scoarță de copoc

Ci legându-te acum poate prinzi ritmul printre ferigi și zăpezi rostogolindu-te chiar stilpul porții poate l-ai dibuit și-ncerci să umpli golul mai nainte ca noaptea mamelor să năruiască zidul pe care totul a fost din belșug lăcrimot

Oglinzi migratoare

Vîntul și marea pe unde-odăstăm ne aduce aminte de ceva ce-am uitat un fir coborât din înalt și ne bece pe țară

Vîntul ia loc pe veșmint de masa rîrită de-a piatră ce vine și vine prin neinduplecatul senin și peste tot în așteptare frunzele palmierilor bat tactul

termite rezoluă mori documente de nisip bătrîni nu mai cred în legi de mătase

„Răbă” era în pericol. „Castorul” venise cu bratul pe benă. Zice maestrul Ion Gheorghe: scote-l. Titică, dar, vezi, fără pagube! A băgat buldotancul. „Det”-ul de 5400 cai putere, și l-a racordat (tocmai începuse să plouă) cu o suflă. A mers. Nu s-a înregistrat nici o pagubă. La 5 noiembrie anul trecut, Ion Constantin împlinea 23 de ani și, coincident, își începea prima zi de muncă pe șantier! Pe un ROMAN de 32 de tone, albăstru. Îi schimbă la același volan Tenea Vasile, băiat despre care, zică oricine ce-o vrea, el o pădere prea bună și făcuse încă, oho, din „îndepărtata” copilărie... Amin-doi jubese munca de noapte care, după părerea lui Ion Constantin, e un sport, o plăcere, „pur și simplu fiind multă înaltă și lipsă de trafic”. Stăm de vorbă-n cantină, la o splendidă ciorbă de roși și cite o respectabilă porție de carne de porc cu fasole verde. El rupe stropac și cu poftă dintr-o bucată de piine aproape caldă, mironid ademenitor a griu dobrogean. Mereu e astfel mîncarea? La noi se mîncă bine, precum se muncete...

O cameră pe șantier este un spațiu improvizat și totuși cald, primitor. Vreau să-mi las pantofii la ușă. Dar n-avem persane. Lăsați. Aștern un ziar și rămîn nemiscat pe un scaun. Sîrș tălăpie mele, proiectată de amintitul ziar, stă înlocuindu-mă un bec de cîștose. În vecinătate, cine citește, întreb. Unu care-i absent, lucrează în schimbul de zi, Adrian Lupu. Cercetez: Nina Cassian, Grigore Alexandrescu, Eugen Frunz, Eugen Jebeleanu, Poezia română contemporană... Cum, zic, citește numai poezii? O da, spune Adrian. Iba, citește absolut numai poezii. E buldozist și are o carte cu el, își aruncă ochii în pauză. Cînd j-am dat un roman, Cavalerul Pardallian, s-a mirat: băă, nu știam că în proză se poate scrie frumos! Cum dracu?! Că vă spun: el nu mai citește romane...

În pauza de masă, sute de autocalculante DAC, de 32 tone, RABA de 16 tone, BELAZ de 27 tone și 40 tone, KRAZ de 16 tone, EUCLID, de 32 tone, LECTRA HAUL, de 140 tone, auto-încălzitoare STALOWA-WOLA, motopompe, autogredere, buldozere, compresoare, excavatoare CASTOR, sint oprite în poziții cludate; brate articulate și cupe uriașe, roți imense pe care te urci ca să ai cabine suspendate, toate într-o nemiscare stranie, de povestire science-fiction. O forță uriașă stă gata să izbucnească la simple apăsări pe butoane, un miracol mecanic a luat în stăpînire destinele Cîmpului dobrogean.

La 27 de ani, brîlțeanul Titel Manolea, mecanic de utilaje, cunoaște bine partea tehnică a șantierului. El se plimbă printre „Castori” și „Wole” în cizme de cauciuc și înarmat cu chei complicate, e un adevărat rege mecanic, este omul care a suportat cel mai bine trecerea de la banda rulantă a uzinei la... banda discontinuă a cîmpului. Este omul de noapte al omului de zi al șantierului, șeful camerei 17, șosondarul, cel care schimbă apa trandafirilor dintr-o sticlă de coniac chinezesc. Într-o noapte pe la 3, „Castor 6” aflat în stăpînire unui mecanic nou, s-a răsturnat. Malul, pămînt și pietris, a cedat.

„Răbă” era în pericol. „Castorul” venise cu bratul pe benă. Zice maestrul Ion Gheorghe: scote-l. Titică, dar, vezi, fără pagube! A băgat buldotancul. „Det”-ul de 5400 cai putere, și l-a racordat (tocmai începuse să plouă) cu o suflă. A mers. Nu s-a înregistrat nici o pagubă. La 5 noiembrie anul trecut, Ion Constantin împlinea 23 de ani și, coincident, își începea prima zi de muncă pe șantier! Pe un ROMAN de 32 de tone, albăstru. Îi schimbă la același volan Tenea Vasile, băiat despre care, zică oricine ce-o vrea, el o pădere prea bună și făcuse încă, oho, din „îndepărtata” copilărie... Amin-doi jubese munca de noapte care, după părerea lui Ion Constantin, e un sport, o plăcere, „pur și simplu fiind multă înaltă și lipsă de trafic”. Stăm de vorbă-n cantină, la o splendidă ciorbă de roși și cite o respectabilă porție de carne de porc cu fasole verde. El rupe stropac și cu poftă dintr-o bucată de piine aproape caldă, mironid ademenitor a griu dobrogean. Mereu e astfel mîncarea? La noi se mîncă bine, precum se muncete...

O cameră pe șantier este un spațiu improvizat și totuși cald, primitor. Vreau să-mi las pantofii la ușă. Dar n-avem persane. Lăsați. Aștern un ziar și rămîn nemiscat pe un scaun. Sîrș tălăpie mele, proiectată de amintitul ziar, stă înlocuindu-mă un bec de cîștose. În vecinătate, cine citește, întreb. Unu care-i absent, lucrează în schimbul de zi, Adrian Lupu. Cercetez: Nina Cassian, Grigore Alexandrescu, Eugen Frunz, Eugen Jebeleanu, Poezia română contemporană... Cum, zic, citește numai poezii? O da, spune Adrian. Iba, citește absolut numai poezii. E buldozist și are o carte cu el, își aruncă ochii în pauză. Cînd j-am dat un roman, Cavalerul Pardallian, s-a mirat: băă, nu știam că în proză se poate scrie frumos! Cum dracu?! Că vă spun: el nu mai citește romane...

În pauza de masă, sute de autocalculante DAC, de 32 tone, RABA de 16 tone, BELAZ de 27 tone și 40 tone, KRAZ de 16 tone, EUCLID, de 32 tone, LECTRA HAUL, de 140 tone, auto-încălzitoare STALOWA-WOLA, motopompe, autogredere, buldozere, compresoare, excavatoare CASTOR, sint oprite în poziții cludate; brate articulate și cupe uriașe, roți imense pe care te urci ca să ai cabine suspendate, toate într-o nemiscare stranie, de povestire science-fiction. O forță uriașă stă gata să izbucnească la simple apăsări pe butoane, un miracol mecanic a luat în stăpînire destinele Cîmpului dobrogean.

La 27 de ani, brîlțeanul Titel Manolea, mecanic de utilaje, cunoaște bine partea tehnică a șantierului. El se plimbă printre „Castori” și „Wole” în cizme de cauciuc și înarmat cu chei complicate, e un adevărat rege mecanic, este omul care a suportat cel mai bine trecerea de la banda rulantă a uzinei la... banda discontinuă a cîmpului. Este omul de noapte al omului de zi al șantierului, șeful camerei 17, șosondarul, cel care schimbă apa trandafirilor dintr-o sticlă de coniac chinezesc. Într-o noapte pe la 3, „Castor 6” aflat în stăpînire unui mecanic nou, s-a răsturnat. Malul, pămînt și pietris, a cedat.

în care știu că putrezesc ereții prin puberării raze îl dilată pină cînd sirenele năpîlesc ecluze

de sin pirjolit și neamul pîntecului se revarsă odată pentru totdeauna

În așteptare

Vîntul într-o mulțime de locuri se iscoalește somnul porților cedează unui zbor rebel pe-o coastă în piatra de umbră a domului gramezi de ciocuri au căzut oamenii se întorceau pe apă copiii semnalizau stîns din artere femeile strîngeau ciocurile de pășări și le-ngropau prin grădini se tăiau apoi la mîni și singele îl pînceau deasupra locului moi înfigeau acolo cîtu-n ciot învarzit fetele lor canuși și scîmoase așteptau smucitura de pămînt semnul de olinare al apelor noaptea cînd erice veșmint e larg și lăcut ca o stea Fetele lor canuși și scîmoase pe vînt așteptau

Versete veșnice

Prin umbra de sulfidă un țipăt a căzut zăpezile cu margini istovite merii se lasă pe vine să scînteie apă din riu femeia s-a sculat mai devreme tăcută o întins o mîna înspre musonul blocat departe între două pietre mari stătea cu un obraz în soare și altul în umbră ca la jocul de șah toate pentru ea erau însemnate și noi și la cea mai mică mișcare toate se schimbau cedării se întorceau de nea și-un calan lăștitor de furnici îi împedoea

iar în mîini ținea toatele zile și nopții încet vasul ridicîndu-l spre buze și se-ouaia cum umbra unui țipăt toie pe țara caeliului versetele veșnice

meridionale sint bețoșora albe de orez și-ntr-o peșteră voci zugrăvesc calendare pe o mie de ani înainte

Femeia înapoiează lîngă un zid ca se surpă și-o doșu zi de două popoara e aclamată dinții ai sinei oglinzi migratoare ins vine lăși brăschă și se zsmucesc ca lîngă țela unui areștat

Ecluze

Din vîntul sezi pe prag masezi învîrț și m-învești ca să pot alina multămintea unor astra nescrucate încă prin anele etnăsi vremuială de furnici și neogie a oceanelor captoșoate dintr-un sin de muiere în fiecare an eu așteptă ziua caldă

Desene de Traian Furnea

teatru

t

Despre joc

Actorul, conform celui mai cunoscut truism, joacă. Dar și se joacă. Cînd se joacă de-a teatrul, merge cu pași mari pe calea desprofesionalizării. Cînd se joacă din necesități teatrale, însă, redevine interesant: homo ludens. Acestor două abordări se face legătura între două premiere recente, cu care și-au deschis stagiunea teatrele „Ion Creangă” și „C.I. Nottara”. Prima (în ordine cronologică), *Recreația mare*, începe cu organizarea unui joc: părinții aflați pe scenă li se propune să redevină copii; și sugestia fiind tentantă este urmată, firește, fără șovăire. Jocul devine educativ fără să pară că a urmărit, inițial, aceasta. Cu umor, cu lirism, cu ironie sau cu nostalgie, montarea realizată de Olimpia Argșbir împune copililor respectul pentru părinți, profesori, pentru „limba noastră românească”, adevăr și sinceritate. *Recreația mare* este o piesă cu copil, pentru copii, scrisă de cel mai bun cunoscător al vîrstei primilor ani de scenă — Mircea Săntimbreanu. Schițele literare *Robotul*, *N-am cîștînit*, *Pădărește*, *Scrisori fctive*, *Barza ș.a.*, dramatizate și unele printr-un comentariu adecvat de către Ion Gheorghe Arcudeanu (totodată „metre de jeur”) oferă actorilor Alexandrina Hali, Dumitru Anghel, Tudorel Popa, Paula Frunzetti, Vasile Menzel, Genevieve Preda, ș.a., șansa de a realiza un miniatru care, desi sint asemănătoare tematic, diferă substanțial din punct de vedere caracterologic. Dănsind (sau doar popăind), cîntînd (chiar melodic), ne-melodios compuse de Aurel Gîrovanu), multînd elementele de decor „la vedere” și schimbînd, alternativ, pantalonii scurți cu peruca pudră, interpeții ne conving — aici, poate mai mult decît

în alte spectacole — că își justifică prezența pe scena unui teatru „pentru tineret și copii”. Tot (in)aptitudinea ludică stabilește și valoarea coupeului teatrului Nottara *Jucătorii de cărți și Urzui*. În piesa lui Gogol, regizorul George Rafan, Ruseu, construiește o lume atît de morhorită și vetustă, încît primul cuvînt din titlul piesei își pierde înțelesul pe care-l urmărește articolul de față, actorii vrînd să pară mai mulți cartofori și mai puțin creaturi (excepție făcînd done personal) episodice interpretate de George Constantin). În schimb, farsa lui Cehov dovedește multă precizie în concretizarea scenică, actorii demonstrînd o aprecieabilă poftă de joc. Excelentul interpret care este Stefan Iordache (usor stîngher în prima parte a monarării) creează o compoziție amuzantă, pornind de la fizicul eroului (cu mustața zburlă și sprincene idioțite), trecînd prin ticuri ingenioase (un zgomot pădăresc emise din gusa elastică) și oprindu-se la intenționatul derulat al moșierului Smirnov (derulat prin apariția pasului lărgătoare pentru „vădușioara” Popova — care, în interpretarea Melaniel Cîrje folosește excelent comicul de contrast). Pe autorii reprezentației neinterețindu-i apartenența la vreun stil etnic precu, ci doar la un stil declarativ comic, nu ne mai miră, deci, finalul reprezentației: cuplul își manifestă reciproc și sentimentele printr-un dans popular rusec, interpretat în costume cu tentă (parodic) hispanică, sub privirea tremblă a unui lacheu desclins din *Căldură mare*...

Bogdan Ulmu

film

f

„Marele singuratic”

În regia lui Iulian Mihu, *Marele singuratic* nu este, din păcate, una dintre fericele îndrăgiri ale filmului cu înțeles, ci mai degrabă readunarea unei neînțelegeri mai vechi, reluarea unei dispute pe care o credeam încheiată după eterea experiență care au arătat limpede primele zile pe care le are înfruntat un regizor care se apropie de literatură... Alci regizorul nu a îndrăznit să opereze în scenariul oferit, dar nici nu s-a „dăruit” pînă la totală uitare de sine; s-a mulțumit să la scenariu așa cum era, înscenînd să „corecteze” filmele ceea ce lui i se părea că literatură nu este chiar așa cum trebuie... O polemă destul de consumată astăzi între regizori și autorii scenariului, pe tot parcursul filmului — în fiecare scenă și în fiecare replică chiar —, fără ca pînă la sfîrșit, vreunul din ei să fi legit căștigător. Iulian Mihu a făcut film tot așa cum știa el, strădindu-se să dea fîc, unor replici scrise ca niște conștolenți, să scoată scene realiste și acțiune dintr-un material care îndemna mai mult la contemplație... Și ceea ce l-a încurcat cel mai mult pe Iulian Mihu, a fost faptul că el s-a gîndit tot timpul la romanul lui Marin Preda, fără să înțelegă că scenariul l-a oferit un scenariu — construit după altele reguli și cu alte intenții decît romanul. Concept, așa cum spunem, ca o confesiune, scenariul reprezintă în evoluția lui Marin Preda o altă treaptă decît aceea la care se afla atunci cînd scria romanul; recunoscîm în scenariu mai curînd misterul din *Viața ce a prădă*, decît cea din *Marele singuratic*; prezența lui Nicolae Moromete în roman era foarte strîns legată de trecutul și de familia lui pentru că, în conștiință, el rămăsese un țaran; chiar dragostea lui cu Simina, întîlnirea lui cu lumeg artel și a scriitorilor avea o nuanță polemică; în te el relația era una dramatică și nu una pur sentimentală, o variantă de „love-story” așa cum ne-o prezintă Iulian Mihu. Atitudinea lui Nicolae Moromete făcea din el, cu adevărat, un „mare singuratic” — un om străin de lumea în

care a intrat, pe care o observă cu un acut simț critic. În film, personajul interpretat de George Motoc devine însă numai un melancolic, un neadapat care caută ceva — fără să știe nici el prea bine ce —, înțelegînd o pîntecărie de care se îndepărtează și împingiarea face ca dragostea lor să se termine prost... Nici un moment nu simțim că cel dol face parte din lumi diferite, că dragostea lor este altceva decît un carecar „jeu d'amour” și pierderea acestui sens mi se pare ireparabilă. Singurătatea eroului nu mai are astfel nici o justificare și cu atît mai puțin înțelegem de ce este el „un mare singuratic”... Iulian Mihu a mers puțin acolo în polemică cu scenariul, încet a folosit pentru mai multe roluri interpreti profesioniști (rămăsi ca atare și după sfîrșitul filmului), cu intenția de a face personaje cît mai veridice, mai firești, deși materialul literar de la care pornea ar fi cerut mai curînd o tratare poetică, un limbaj care să nu acurduă convenția cîi dimpotrivă, să sublinieze. Regizorul dovedește că a înțeles caracterul de confesiune al scenariului doar de ase că își pune în arăstare și să spună replicile spre aparatul de filmat, spre spectatori, însă relația a rămas numai în rîndiment, fără să fie dusă mai departe. Foarte simplu spus, Marin Preda aduce în scenariu său o seamă de chipuri, situații și teme de meditație dragi lui; datorită regizorului era aceea de a ni le face dragi și noui; de a găsi o cale de apropiere de lumea aceea, un limbaj cinematografic pe potrivă materialului literar care l se oferea. S-a dovedit însă oare la sugestia scenariului, rezultată fiind o creație hibridă pe care imaginea adevărilor memorabile, decorurile deosebite de bune și eforturile interpretului, nu au reușit să o salveze. Și cu atît mai condamnabilă mi se pare lipsa de înțelegere a regizorului, cu cît bănuiesc că nimeni nu l-a obligat să facă acest film.

Nicolae Mateescu

televiziune

tv

Plecarea lui Ulisse

● Atelierul de creație literar-artistică a prezentat miercuri, 5 octombrie, sub genericul „Creația spirituală, mărturie despre ce a fost și devine în patrie” un interviu cu scriitorul Ioan Grigorescu, autorul cîntecului „Creația” și un reportaj de la tabăra de sculptură Măgura Buzăului (redactor Ruxandra Garofeanu, imaginea Cristian Müller). Intervaliu, alert, în spiritul prozatorului, dar și publicistului și cineastului Ioan Grigorescu, a cuprins momente de sinceritate autentică, fiind relevant pentru ceea ce crede și afirmă autorul „Obsesiei” scriitor deplin angajat în „a face vizibilul și mai vizibil”, reporter care „spune prezent” oriunde și ori cînd este chemat, mereu cu gîndul la cititorii săi care „așteaptă în primul rînd să fim cîștiți”, astfel încît el să se regăsească în ceea ce scriem, iar noi să ne putem re-ntîlni ori cînd cu ei, fără teama de a-i fi mîntii”. Răspunzînd unei sugestii mai vechi, decorul interviului nu a mai fost de data aceasta bibliotecă și masa de lucru, ci un frumos parc bucurîndu-se în care lumina aurie a toamnei „încalzea” imaginea.

● Despre Măgura Buzăului s-a scris și s-au spus altele pe drept cuvînt, aici înfîntîndu-se dintr-o generoasă inițiativă a buzoienilor, prima tabără de sculptură din țară, tabără ajunșă azi la a șaptea ediție. Reportajul, în care imaginea a accentuat, cum era și firesc, virtuțile plastice ale operatorului, ne-au convins de realitatea unei idei frumoase intrată de-acum în patrimoniul artistic.

● „Florile Bihorului”, o scurtă emisiune de muzică populară bihoreană, cîntată de reprezentatele sale cele mai cunoscute — Florica Flîntoaș, Maria Haiduc, Florica Ungur și Florica Duma — a dovedit că folclorul auten-

Julian Neacșu

elicea

florin mugur

Bălcescu la Palermo

Nimic nedemn. Aici sint și-o să rămîn aici spunea, făcînd politică — aici mor.

Departa, Bucureștii Valahiei. Trecutul — nor uriaș care se-nchide lent ca un mausoleu pînă și locrimă.

Nimic nedemn — nu se sfîrșește revoluția.

Nimic nedemn, Italie, nimic — chiar dacă o mulțime de mici forse par să se termine cu moartea unui print.

Mereu

Să stai mereu în preajma ei — nîsing și aerul e plin de ace ca un spital nebun.

Să stai mereu în preajma ei — automobilele se umplu de minoarea ca de murmurul unei țări dispărute.

Să stai mereu în preajma țopșii să n-o lași — ea nu are centru vital

ea nu are inimă ea are ochii albi ea nu are știe

ea se risipește prin lume ca o fatiță carăbă trebuie să stai în preajma ei și să bați clapetele ori de cîte ori se face zădă.

Despărțire

E osul pur curbat deasupra inimii pierzîndu-se în viața ei secretă.

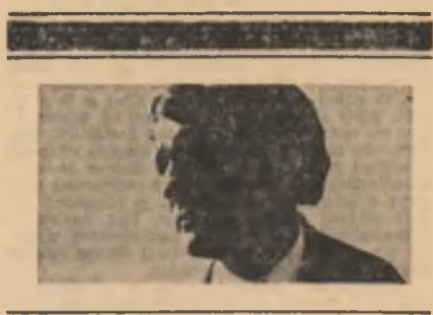
Nimic nedemn — e numai os inimii. El poate fi trădat ca orice lucru.

Și neputința ta de-a mă iubi și cum te-aplecă — el tremură înalt pe cerul unei țări de mult uitate

Și cum te-aplecă el tremură înalt el care poate fi trădat ca orice lucru.

După asediu

În acele săptămîni de exaltare de după asediul Troiei cînd venea acasă obosit mort pîrșind arhivele ingerului pe jumătate distruse cînd își arunca hainele prin odaie ca un bătrîn buluc peste ceșcuțele grosolane de cafea sparte ca florile cînd cele o sută de fete palide care-l iubeau veneau să-i adune hainele răsipite apucîndu-le cu degetele pătate de cernăuță cu buzele strînse — hainele lui pline de praful bătăliei și de nădușeală țînute sau pe genala celor o sută de fete — în acele săptămîni de exaltare de după asediul Troiei cînd se încopîina să scrie un poem pe zi și cînd îi tremurau minile de furie ca o sută de fete nebune de nu se-nlegeau nici un cuvînt și cînd prindea condeiul între dinți și-nainta eșei, scriînd cu capul.

ilie tănăsache

Îngheșe atît de netedă, de frumoasă! Lui îi plăcea, i-a plăcut și meșterului care chiar afirmase: „dacă și de dinăuntru este tot atît de îngrijit lucrată, atunci e mai mult decît bine.”

— De piesa asta, a spus meșterul atunci, am mare nevoie. Să te ajut la uscat?

— Si l-a privit fix. — Nu, mă descurc eu. — Cînd ești gata, mă chemi. În regulă?

— În regulă, meștere. — A apropiat flacăra de cimentul neted. Flacăra roșie, gălbui. Pe unde trecea, rămînea o urmă albă, arăd dar albă.

— Uite că merge! Se bucura Alexe. „Flacăra trebuie să încalzească uniform, îi învîșe meșterul. Trebuie mereu nîmbat. Altfel, dilată prea mult într-o parte și s-a dus munca toată. Si nu va grăbiți la încalzit. Ai avut răbdare pînă aici, mai aveți un pic. Forma trebuie uscată și în adîncime. Nu numai la suprafață. Iar căldura pîtrunde greu în adînc, să nu uitați asta!”

Nu, nu uitaseră. Țînea avid privirea spre

flacăra roșie, galbenă. Cimentul formei se făcea tot mai alb, pîrră mai netedă la suprafață. Se bucura și mai avea puțin ca bucuria lui să se rotîndă întreagă.

A clacat tocmai la pînă la asta. Pe suprafața albă a început să iasă, inexplicabil, acur punctele se înnuleau vertiginos.

— Poate-i numai apa care învîșește la suprafață, căta să-i deie curaj. — Știa însă că apa nu ține așa. Acum, acum, în punctele de absorbire vor apărea.

— Ce-i cu punctele albe negre? i-a strigat peste umăr meșterul.

Luat pe nepușă masă a strigat și el răspunsul aflat cel mai îndemnat:

— Nu știu. Meșterul i-a apăsă peste căldarea unde fusese cimentul. A dat cu mina pe pereții din interior.

— Păcură!

— Păcură! i-a mirat el.

— Cîneva spunea că poți pierde o bătălie,

A lăsat capul în jos, după care a murmurat cu obrazul plînsind de rușine:

— Hei, meștere, meștere... Meșterul? A mîngîiat necăjit forma cu mina.

— Păcat de alta muncă. — Și adăugă: — Îngheșe foarte frumos.

Alexe avea făclie încleștate. Nu era în stare să scoată un cuvînt.

— Aici, în turnătorie, cam așa-i tratată mîncina. Și arată spre flacăra, spre formă. O zădărnicește și o scoatem de prin toate colțurile. Să nu uitați niciodată lucrul acesta!

— Și-a plecat, lăsîndu-l cu forma aceea numai puncte negre, urite, pe suprafața albă de ciment, nisip și grafit. Parcă erau niște bube fără leac, izvorite din adînc și dacă voia să scapi de ele trebuia să cobori acolo.

Să ații răul și de acolo să rețezi ceea ce împinze urii aici, la suprafața netedă și albă.

Pașii îl duceau singuri, cu această amintire în suflet spre locul unde oamenii lui lîră încalzeau forma elicei. Locul acela era numai o baie de lumină. Lui Alexe i se părea că aici se afla punctul vital al atelierului. Aici se concentrase tot ceea ce fusese și în stare să izbutească. Aici era treapta cea mai de sus a muncii și profesiei lor.

Dar oare numai a profesiei, numai a muncii lor? Robitu fusese maritor odată, pe cala, la o cenă care-l făcuse neom. Unul din carterii construite de șantier adusesse de departe, pe cală, șapte elice de navă. Palele de alamă, mari, scinteaie în soare. Meșterul monitor, — un as în meserie — cerea macaragiului să le ridice pe fiecare în parte și el, cu un ciocănel, lovea în fiecare pală. Lovea și asculta cu luare aminte, dangătul acela nu o vibrație limpede de clopot, ei mai degrabă ca un talger urg, de-a gîndul neobisnuit, care abia catadesea să vibreze la lovitură. Din cînd în cînd omul însemna cu creta un loc anume.

— Ce te tot mosmondești atîta? i-a repezit un inginer. Doar s-a făcut recepția! — Da? se arătă omul mirat. Atunci pe mine pentru ce m-ai mai chemat?

Era tocmai călare pe una din elice și se chinuia să-o lovească cu ciocănelul lui cît mai în virtul palei ce ținea în aer.

— Să le vezi și să le iei în primire. — Și așa și-a văzut liniștit de munca lui. La sfîrșit a spus:

— Sint șapte, dar în primire iau numai cinci.

— Și cu șalele două ce fac? se scandaliză inginerul. Omul luă la serviciul de aprovizionare și avea sarcina lui precisă în privința acestor elice.

— Vindeți-le la kilogram. Ori dați-le la aprozor. Mă rog, puteți din partea mea să le puneți și la tombola de „Ziua copilului”. Pentru mine, nefînd elice de montat, nu prezintă nici un interes.

— Și ce mama dracului sint dacă nu elice de vapor?

Asul în manta se corectă:

— El bine, da, sint elice. — Atunci? se grăbi celălalt în culmea exasperării.

Sint, dar cu defecte. Din turnare. Ascultați aici.

Omul lovi într-o pală sîmțoasă. Aliajul scose un sunet prelung, curat, care se sfîrșî cu greu.

— Ascultați și acum. — Si lovi în altă aripă. Metalul vibră doșit, scurt. Parcă se grăbea. Sau era grăbit.

— Aie o fisură pe undeva. Și elicea cealaltă la fel.

— O să controlăm cu ultrasunete. — Si cu raze. Neapărat. Iar dacă nu-i așa cum spun eu, le tai bucăți și fac cloabă din ele. Mi-ar ajunge tocmai bine pînă la sfîrșitul anului.

N-a fost nevoie să facă cloabă, pentru că ultrasunetele, razele x îi dădură dreptate.

— Se poate întimpla asta și la case mari ciobite a justificare cel care le contractase. Există un procent normal de eșec.

Na, suflau însă un cuvînt despre gîlăgăca care au înghițî-o ei, acolo, în delegație, pe vîntul, la buvar.

— Treaba e: ce facem? Cîrînd navele de pe cala de lansare vor avea nevoie și de acestea.

— Poate dau vree soluție turnătorii.

E chemat șeful șantier, acesta la rîndul lui îi cheamă la fața locului pe Robitu.

— Tu-i mai ai puțin ce le m-a apucat — i-a zis mai apoi Robitu lui Alexe — cînd le-am văzut inutile, pîrșite ca un lucru nefolclor acolo, pe cală. Mă durese inima. Pentru oamenii ce munciseră la ele. Pentru lucrul legi prost, infirm, fără nici un rost. Mă durese inima și pentru noi. Într-o noapte, uite, pe șablon de aliaj timp și plîd acum o-am fost în stare să facem ceva mai bun al nostru.

Mai bun și mai tragic, în așa fel încît vopărele noastre, cu elicele noastre să plece în lume fără nici o teamă. Să nu se teamă nici de mare, nici de furtună. De nimic. Știți, niciodată nu m-am simțit atît de neputincios, iremediabil învin.

— Cîneva spunea că poți pierde o bătălie,

doar, nouă, dar asta nu înseamnă neapărat că ești și învîșit.

Robitu i-a răspuns atunci printr-o privire mută, în care nu citea absolut nimic. După care a plecat pe cărarea dintre formele fierbînti, luminată de vîpaia de la cubilouri. Călea asta o luminau acum flăcările lungi, roșii-galbene, ce învîșeau împrejurimea rotîndă în care se odihnea forma aceea unică pentru o viață de meserie, unică pentru bătrînul atelier care a trăit multe momente unice dar, desigur, nici unul ca acel ce i se pregătea acum.

Voia să ajungă mai repede la elice. Apoi să treacă în revistă și celelalte forțe ale atelierului pînă la farurile lui Cudeleș. Să vadă, să se convingă el care-i „starea națiunii” înainte de atac.

Cuvîntul nu, nu! înflora, dar stîrnea interesul pentru răspunderi mari, la care nu mai fusese părtaş pînă atunci. Dacă Robitu se va decide, dacă își vor lua pe umeri greutatea asta cu toții, atunci nu mine, dar cel mai tîrziu poimîine.

Il văzu din nou pe Sovu, nerăbdător, chemîndu-l acolo. Grăbi pașul. De-o parte și de alta a cărării — formele calde se odhneau doctele, se răceau fără grabă. Parcă se afla într-o seră unde plantele au un ciclu al lor, pe care nimeni nu are voie să-l tulbure, să-l grăbească. Altfel apar defectele de creștere, uneori imposibile de corectat. Da, mirosurile de aici aminteau perfect de serale cu plante exotice, extrem de rare. Desigur, asta venea și de acolo că văzduhul se încălzise peste măsură.

Era o căldură uscată, nu ugor de suport, o căldură în care orice plantă să-ar fi luat zborul, fără puțință de stăpînit.

— Ce-i bucoștarul? Ți-a dat supra-n foc? — Sovu era verde.

— Eu îl omor. După aceea îmi iau angajamentul că nu mă mai ating de el.

Mîinile lui scîrșă violent un gît imaginar.

— Omoară-l, dar spune-mi și mie pe cine? — Sovu intră în subiect.

— Știi ce-a făcut Cudeleș? — Iarăși?

— Înainte de turnarea piesei l-am trimis la magazie după cîteva bare de alamă. Adică nu eu.

— Tovarășul Robitu.

— Exact. Era nevoie urgentă pentru turnarea de completare.

— Știu, măi omule! Că doar mă aflam aici, nu în concediu pe Coasta de Azur.

— N-a fost timp de birou atunci. Au venit abia azi.

— Și cîtește aici.

Alexe cîți și îngălbeni.

— Păi, cum asta?... șopti. Aproape că nu mai avea glas. Poate-i o gresală! Nu, desigur, e o gresală!

— Așa am sperat și eu. Se uită întrebător la Sovu.

— Am verificat la magazie, îi tăie acesta orice speranță. Ne-au dat bare numai dintre acestea...

— ...cu o rezistență mai mică... — Exact.

— De ce nu și le-au atîrnat de gît ca să se arunce în fluviu? De ce...

— Stop! rosti Sovu. Oamenii nu sint vinovați.

— Ai verificat?

— Cum să nu? Cel de la magazie l-au avertizat pe Cudeleș. Dar...

— ...dar? rosti infierbîntat Alexe.

— Drăguțului de el avea probabil mîntea plecată în concediu la ora aceea. Ori se gîndea la Brîguleț-Bardot. Ori la masa de cîșca ce e...

— Iar șeful nostru stă cu pe jeratic. N-are somn, n-are astîmpăr, cîntînd cele cinci kilograme/forță lipsă.

— Te auziri cu minile mele, în cubiloul tău. Cudeleș țîță, scriși Sovu.

Mă duc să-i scut pe învîșit Robitu, spuse Alexe. Oricum, neghiobă la Cudeleș e o bucurie. Cel puțin știe omul unde e gresala, nu?

(Fragmente de roman)

Emilia Apostolescu: „Recoltă”

flacăra roșie, galbenă. Cimentul formei se făcea tot mai alb, pîrră mai netedă la suprafață. Se bucura și mai avea puțin ca bucuria lui să se rotîndă întreagă.

A clacat tocmai la pînă la asta. Pe suprafața albă a început să iasă, inexplicabil, acur punctele se înnuleau vertiginos.

— Poate-i numai apa care învîșește la suprafață, căta să-i deie curaj. — Știa însă că apa nu ține așa. Acum, acum, în punctele de absorbire vor apărea.

— Ce-i cu punctele albe negre? i-a strigat peste umăr meșterul.

Luat pe nepușă masă a strigat și el răspunsul aflat cel mai îndemnat:

— Nu știu. Meșterul i-a apăsă peste căldarea unde fusese cimentul. A dat cu mina pe pereții din interior.

— Păcură!

— Păcură! i-a mirat el.

— Cîneva spunea că poți pierde o bătălie,

radio

Pasiuni, pasiuni...

După ce televiziunea ne-a demonstrat cît de rău inspirată este în alegerea meciurilor de duminică (sau poate că echipele noastre își dau în petec tocmai în fața camerelor de luat vederi) și a crainicilor (lînsă încerca să ne convingă că tot ceea ce vedem este altceva decît ceea ce vede și comentelele ei, nu de alta dar în teren „evolau doi jucători într-în legandă”!), după ce am mai pierdut alte două ore cu gîndul că ori de cîte ori nu mă duc eu la meci, fotbalistii noștri joacă cu „pasa lungă englezescă” — „golurile sint superbe”, „efortul admirabil”, „stopurile „braziliene” (crainicii noștri descriu foarte plastic meciurile de fotbal), mi-am reprobos larăși (a cita oară?) duminica pierdută cu o pasiune (chiar și a distins profesor universitar ne-o spune) deloc învîșită.

Dar momentele mele de îndoielă metodică s-au apușerat odată cu „Diverșis-clubul”. Dacă lumea se ocupă de pășărele la Bistrița, chiar dacă pășărele se numesc canari și numărul lor din casa Mariel Istrate a scăzut de la 200 la vreo 40 și ei cîntă (sau fluieră) frumos, reacționează ciudat la diverse impulsuri (corpuri străine în cameră, timiditate în fața microfonului), dacă alții au pasiunea caselor vechi (pe strada Dornei la numărul 5, tot la Bistrița, se poate vizita o casă a argintarului, veche de cîteva sute de ani — potru și poculul încrustate sint semnele de recunoaștere așa cum alifadată erau semne de încercare pentru priceperea calitelor ce se doreau

Constantin Stan

plastică

Margareta Sterian

Prima expoziție personală a Margaretei Sterian a fost organizată în anul 1926, la sala Mozart din București. A urmat o perioadă de lucru fecilită pentru artistă care a participat activ la mișcarea artistico-literară din deceniul al patrulea. Ca membru fondator al grupării „Criterion” și aderent la gruparea din jurul revistei „Contemporanul”, Margareta Sterian a fost prezentă în multe dintre expozițiile de artă plastică ale vremii. O activitate literară mai mult decît discretă s-a adăugat preocupărilor pictorice care în 1937 la Paris, la „Expoziția Internațională a artelor și industriilor” a fost distinsă cu o relevantă Medalie de bronz. În 1934 traduce „Poezia poloneză contemporană”, tipărită de „Cartea Românească”, iar în 1943 împreună cu Petru Comarnescu traduce drama-trilogie a lui O'Neill, „Din jale s-a intrupat Electra”. Mulți dintre noi am intrat în contact cu opera marelui dramaturg prin intermediul acestei traduceri care, din păcate — probabil datorită circumstanțelor create de război — nu prea a avut mare ecou pe planul creației dramatice românești. Tot Margaretei Sterian îi datorăm traducerea, în 1945, a „Pneamelor” lui Whitman și „Antologia poeziei americane moderne” din 1947. Tot ea a fost printre primii tălmăcitori ai lui Faulkner în limba română, cu nvela „Victoria”, în 1958.

Principalele expoziții personale ale Margaretei Sterian (din anii 1944, 1956, 1965, 1969, 1971, 1974, 1975 — dintre a-

Grigore Arbore

muzică

Peisaj

Toamna e primăvara stajuniu. Si de data aceasta s-a imprimăvărât brusc, de parcă nici n-am fi trecut prin zăbava lui de vară. Cele trei principale sălășuri ale bucuriilor muzicale — Ateneul, Studiul Radioteleviziunii și Sala Mică a Palatului — și-au reluat cu rîvnă cadenta proprie în polifonie, dialogul muzical între cele mai de seamă instituții de gen se anunță a deveni o strînsă figurativă identică și cărei fericiți destinatari sint melomanii tot mai numeroși și mai consecvenți, care alături de muzicienii în formare, elevi al activului Liceu de muzică sau studenții al Conservatorului, au transformat Bucureștii într-un centru al interesului muzical.

Înăugurările simfonice au anunțat o competiție a primelor audii. La Filarmônica, sub bagheta lui Mircea Basarab (care în Simfonia a III-a de Honegger ne-a arătat că rămîne un maestru al acestui partitur), la Filarmônica deci, cantata „România, țară de vis” de Vasile Spătaru, comentînd entuziasmul dedicăției în formule adecvate, găsite imediat. I-a replicat orchestra R.T.V. sub bagheta meșterului Ionel Conta, cu cantata „Țară — pămînt, țară — idee” de Liana Saptefrăți, frumos imprimată în premisele sale. Foarte bine tratată orchestral, cu simțul sugestivității în foloșirea unui material divers. Aceste prime audii au arătat felul în care marile colective simfonice și dirijorii de primă mărime se pot dedica partiturilor românești, pe care le vedem pe aceste podiumuri prestigioase cît mai diferite în tel și mijloace.

Muzica de cameră debutează și anul acesta plină de avînt, anunțîndu-se noi cicluri, noi formule concertistice (parte elaborate în colaborare cu Uniunea Compozitorilor). Este comparativul cel mai constant atractiv al unliilor stajuniu, datorită și competenței neprobabil responsabil al sectorului. În cadrul Filarmônica, Suzana Zupperman. Anul acesta așigul emeral stă sub semnul unei mai mari deschideri stilistice, (s-a văzut din impenabil program alcătuit de formația Musica Nova). Instaurarea primatului calității, deasupra metodei de creație, înseamnă competiție la adevăratul sens al cuvîntului, unde efortul se va adresa substanței și nu formei conjuncturale.

Și publicul s-a obîgnuit cu programele îmbietoare, a atmosferă de asteptare entuziasată anima numerosii participanți la concertul inaugural — formația „Quodlibet musicum”, condusă de polivalentul Aurelian Octav Popa, care schimbă dezinvol clarinetul cu bagheta, rămînd mereu marelui artist, inegalabil în detalierea frazei și amplasarea respirațiilor muzicale.

Ne gîndim apoi la concertul de muzică literară barocă, clădit prin grija și inspirația unei formații de instrumentiști de clasă — Petre Csaba, Vladimîr Mendelsohn și Andrei Csaba. Acest trio de coarde funcționează cu precizia ansamblurilor celebre și cu deschiderea imaginativă a artiștilor vizionari. Trio-ul și-a asigurat colaboratorii de același nivel: Ionel Sava, la clavicord și armoniu, Isăndind pasionant imaginea muzicală cu rubato-ul său inimitabil, și trompetiștii Iancu Văduva, asul domeniului său, și Gheorghe Hărdăanu, o certitudine de sunet și frazare.

Costin Cazaban

Atelier literar postă redacției

CONSTANȚA PĂDURARU: Sunt unele semne bune, dar, la formula pe care o practicați, se cere limpezime și coerență deplină. Revenii.

MIHAILĂ MAGUREANU: Aceleași calități și aceleași slăbiciuni de care am mai vorbit. Dar drumul e bun, iar exercițiile actuale foarte utile pentru viitoarea desfășurare mai ample, mai epice, mai sigure.

HALMREIS: Limbaj de uscate, reci, retorice lipsite de inspirație și tremant.

ASPIROS: Proza e scrisă urt, rudimentar, de cineva care nu stăpânește încă legile compoziției literare (adesea, nici chiar legile elementare, gramaticale, ale scrișului), cineva care s-a apucat să construiască fără a știe mai întâi indispensabila temelie.

SURDU ADRIAN: Există un „Dicționar de literatură română contemporană” (deși și Marian Popa). Alte amănunte le puteți obține de la editură.

GHEBARU NICOLAE: Nu sînt rele unele pagini (deși, pe alocuri, versificația mai lasă de dorit). Dar e mai bine să vă adresați unor publicații care cultivă umorul (dacă le găsiți!).

PHOENIX: Prea uscate, retorice, enumerative, deși nu lipsesc, ici și colo, unele accente lirice.

SUFIX: Prea multă fectură, „la rece”, artificială, manieristă, pe o rețetă fixă, cu un mefatorism adesea forțat, „trucuri”, consumat în speculații exterioare, decorative. Nivel mai înalt, „Anotimp”, „Punți între mine și lucrurile”, „Asesoni”, „Se anunță”, „Zid” și, oarecum, „Abis”.

S 223: Prea puține pagini, ca să putem trage o concluzie. Dar semnele bune nu lipsesc („Seara”, „Bici”) și sperăm să le vedem confirmate în textele viitoare.

SIMONA C: Pagini uscate, rigide, sticloase, care nu mai

poartă semnele sesizate anterior.

M. C. ROMANOVSKI: Cam multe lungimi, pagini diluate, lăli, monotone. Dar și câteva lucruri demne de atenție: „Chiar dacă”, „Simburi de caise” și, oarecum, „Poem” și „Monologul” (care mi l-ați mai trimis odată).

COSTEA S. — CONSTANȚA: Nu e rău, pentru început. E cazul să perseverați, acordând atenția cuvenită și studiului serios, aprofundat, pe textele marilor prozatori (și, neapărat, ortografilor!).

LIVIU ALBA: Pagini inegale, umbrite de multe ori pe linii comune, convenționale, dar, la rând, alături, senzația unei rezonanțe lirice pronunțată („Tăcere”, „Ignoranță”, „Destin”). Să vedem ce mai urmează.

R. PARCALE: S-ar părea că există unele semne, deosebit de mult suficient de edificatoare, care să justifice insistența pe acest drum („Deasupra”, „Lina Incredent”, „Pe neșteptate”). Revenii!

SERRIANA: „Unii seamănă (și) și mi-l prefac în pământ” (?). Dacă n-ai depășit încă nivelul lui „este mășină”, nu vă mai pierdeți timpul cu așa-zise „poezie”. Mai bine apucați-vă serios de învățare.

MARIAN BRAIESCU: Nu pare rău, dar lucrurile sînt așa

cu voi le-am spus. Nu se poate face poezie fără talent și fără cultură. Fiecare îns trebuie să-și cunoască din vreme posibilitățile și înzestrările, să-și caute adevărata vocatione. Noile texte trimise confirmă din plin părerea noastră de la început, aceea că e vă aflați pe un drum care nu e al dv.

L. MIH. IONESCU: Vorbe fără sîr, joacă mimetică „de-a poezia”, pagini care refuză înțelesul, comunicarea. Un drum greșit.

Marcel Gramnea, Filip Rohan, I. Delacornu, V. Tarja, Rou Teodor, (ceva mai clar, în „Autorsport”), Alexis Narbes, George Vulean, Dan Coman Antohi, Vasile Dumitru, Viorel Vladimirescu, D. E. Roșca, Melanice Pleșia (mai bine, în „Prea lîrziu”, „Măști”), D. Bădulescu, Radu Ag. Singur: Nimic nou! Const. Lazarevici, Liviu Bibescu, Liviu Groza, Don Pablo, Ionacu Tăchîță, A. M. Răbdare, Cerber, N. Luidan, Olteanu Carmen, Radu Călin Delaputina, Corai, Mircea N. Nițoiu, Balosin Anca Iulia, Alinor Ama, Rotaru Dan, Ion Bîrbădeanu, Al. Groza, Luciel Corneliu, M. Moscu, Elias Maniu-Popi, Paulogian Adriana, Voicu Roxana, Marin Domnica, Z. Filip (versuri și proză), D. M. Nicolescu, Dan Bodnar, Mihaela Cernat, Ștefan Roxana, Fugaș Gelina, Ion Petrică, Vesescu, Adrian Mocanu: Pagini de nivel modest.

Pseudon. N.T.X. 13, Andrei Valentin, C. Anca Romanescu, N. Liviu-D., M. Makas, Etienne Dumitru, Ion Balaca, Corneliu Khamar, Ilie Bălașescu, V. Bălașescu, Răduțiu, Tănase, Trăia, Constantin Cornel, Norbu Marcel, G. Nicolădan, Barbu Nicolae, Al. Manea-Delaseacu, Sergiu, S. Maria: Nu se văd deosebit de talent.

Geo Dumitrescu
N. R.: Manuscrisele nu se restituie.

Cintec în fața ploii albe

Cu teamă multă priveș hirtia
cu pe un alb și imens pustiu,
mîna mea — pasărea peste zăpezi
adulmecă neliniștea
în tramurătoare cercuri
pînă cînd s-aud cuvintele făgînd
ca un bici de friș pe fragede oglinzi,
tîrziu vine lumina
netezindu-mi simpla
dincoala de care degetele iubite
așeză portitura.

GEORGE OCNIȘOARA

Piața

Cumpărînd în tirg un col sur
și-un kil de mere păduțite
cumpărînd o mină de pătrunțel
un fogure cu mîere
cartofi și sfeclă roșie
și ceapă
cumpărînd ordei luji
vineta
și niște ouă de rotă
umplînd piasele și-apoi bind la torabă
o bară nici rece nici caldă
o face piața deci
dumnicea dimineața ca orice gospodăru.

ADRIAN DERLEA

Peștii

În șii stelar nemulțumit e Domnul:
„Afluristelor ape, mi-ați tulburat somnul,
M-ați ridicat în coamele norilor, să vă cînt
Inexistentă floră de flaut,
Apoi m-ați făcut lacrimi de ploii,
Să respir împrună, dar nu în egală măsură
cu voi.

Blestemelor ape, blestemelor ploii...
Și seceta izvori din toiogol cerasc.
Peștii prin mil se tirau, iar milul ordea
Că singele, imi amintesc.
M-am repezit la piciorale jîlului, să cer
indurare:
Pe trepte de marmură m-am prăvălit în alcool
vizual...

S-nu înclăștat norii, fulgerale s-au scurs
Peste milul astral...
Iotă, mi-am zis, jertfa nu mi-a fost în zadar,
Au inviat apele iar...
Peștii însă au uitat de iubire și cinteca,
Îngrijindu-se numai de pînțeca.

ALEXANDRU PRIBOENI

Dintr-un caiet de război

Se numește linia frontului
linia imaginărilor
care desparte două sau mai multe
suflete necunoscute
notate cu X

toși acestea
se pot întîlni la infinit
unde se constată că sînt identice
după cum a creat
marele Arhimede
murînd în timpul demonstrației

DAN LADINA

Desena de Analia Firan după piese din
Colecția Avakian

Cuvinte

Ori de cite ori sufletul tresare
Vîzînd cum se ratujește bucuria sau tristețea
În inimă,
Uit că hirtia e de pămînt
Și fasetat al scurt
Ascunde o tăcere nemărginită,
Și mă apropii de ea
Ca de un pumn de apă ridicat din izvoarele
munților
Prin care văd ochii oamenilor calzi și buni,
Le văd palmele neliniștite
Și simplele zîmbiri ușori,
Îmbrac toată căldura din inimă în cuvinte
Și numai după ce o văd ajunsă acolo, la ei
Simt că o trăiesc cu adevărat.

IOANA CIOANȚĂ

Burghezul și poetul

Eh! și ce dacă niște păsări se
incalcesc în radorul conștiinței
și ce dacă nu mai rețenează
micul comerț cu floarea de salcîm
și ce dacă balanta are ochii legați
și ce dacă imi fac din zăpodă o pernă
usor și moale

în timp ce poetul zidește într-o
miresmă
un văzduh mai pur.

CRISTINEL PRICOP

Histria

Un șarpe blind veghează intrării
sportive.
În imina pietre e întuneric și frig.
Soarele alb văd căutînd așezile
dar cenușa lor e acolo
în imina pietre.
Luna corbă, pipăie lespezi
toate de peși
dar pași văștri sînt în imina pietre!
în nopțile ei
îmbrăcate nî indifferență.
Linguițarea mare
se alintă la piciorale tale.
Sătulă își lînge rîmile.
Galarela și amforele tale
le mai mistuie încă.
Gustul vinului și gîlului tău
ii mai șade pe limbă.

Secară,
pe altăru-n rînd
un animal mîrunt își caută cuibul.
Histria lui de-o palmă.

NELU STANCU

Calăușă

Posăren eade în cintecul ei
și își frînge aripile,
frunzele recăpătîndu-și reflexele
întînd aripi nevăzute
în pustietate.

Apele își ascund mormurul înduntru,
direcție zîle se-ntunecă
cîmpie întoarce spatele
semnelor,
ceșele se vind lunii.

Străzile își uită numele
văzduhul coboară
în minile pictoriilor,
lumina lor însă
rămîne în noi călăușă.

V. PETRESCU MĂRGEAN

SADOVENIANA

„Vitoria” și „Nechifor”

La deschiderea pe care ne gîndim să o facem acum, desprîe numirile celor doi soli, și al celorlalți din literatură respectivă, de o recrențare a portretului lor fizic, moral, mai conturată sau mai schițată, nu mai este nevoie.

Să începem, deci, altfel, cu Vitoria, atît de mult cercetată, „celebrată” pentru care trimitem, mai întîi, la toate laudele ce i s-au adus de atîta ori de atîtea cîndele, nictum de rînd; condusă, așezată în loc de „triumf” și o bună reluare și în planul scrierilor literare a biruințelor spre care era menită în alte rosturi, în mediul propriu cînd, în șirul generațiilor, primea numele Vitoria — Vitoria; și nu mai puțin, vitorii ei sol: Nechifor; și Nechifor, „Purtătorul de biruință” (în termenii lui, „Vitoria” e sacra perche — Vitoria-Victoria. Și, reamintind că numele Nechifor cohoară din raza culturii bizantino-cretine, în timp ce al Vitoriei vine din numirile care se trag, de la Rim”, precizînd că ultimul, sub forma Vitoria, apare, consemnat întîia oară, ca purtat de doamna lui Leon Vodă Tomșa, din vremea apropiată cronologică care sublinia că „de la Rim ne tragim”, să subliniem și noi al fapt, perchea Nechifor-Vitoria avea un bîlat, Gheorghiu, iar „maică-sa ei ocoare și-i apăra de elte ori în ochii lui Lipan erau norii de vreme rea.

în canoane sfîntul Gheorghe, cum apare pe steagul aceleiași Moldove, cu Ștefan cel Mare. În această lumină „tezură onomastică” de deschideri cvasi-abisale, ar sta, în grav răscolitor acord cu acelu de lumină și linii cu peisajul natural și spiritual al romanului, bloc și el în bloc, cu fresca culturii pastorale arhaice.

Suh nume de astru se profilează apot — altfel în valoare, amestec stratigrafic — fîca mai mare a perechii noastre, Minodora, „asă cum auzise ei” (Lipani) de la o măică de la Agapia și-i plăcuse”.

El vine, astfel, prin nume monomorfic, din calendar bizantin. Încă de atunci pierduse, din zîmul dîntii, frigian, cînd îl luaseră grecii, din zîmul al doilea component, cînd numirea însemna „Darul lui Men”, zeul lunii, la cei dîntii. Iar zeul respectiv făcea asemenea daruri, aducea, da pruni după rosturile fecundatoare ale astrului nopții; cum făuau bune fecundare din vremea antică, între care, în Carthagea, Salambô învoca luna „în numele vanăiciei ei tăceri și eternei fecundității”.

Dar, dacă asemenea motive, lunare, ajung la noi astfel, prin filiera elino-bizantină, în romanul nostru, aflăm, eveniment, motive solare din straturii mai vechi decît inșee; acelea apărute pe urma descoperirilor arheologice, cu relevarea marelui rol al cultului zeului soarel la geto-daci.

Astfel este mustrarea adusă de Vitoria „lunare” Minodora — care și-a uitat și într-alt fel meritele, spre un spațiu curat pastoral, în întemeierea familiei sale viitoare: „Să te mai prind că dai gîmul așară în fața soarelui, cum ai făcut azi, că-ți apăruse în via, coblăre, cu spatele întors cătră ea, treclînd spre asfințit o revărsare de ape”. Spre cel cu steaua apusă înainte de vreme, în împlinirea semnelui dat lui de destin, din pruncie, treclînd atunci „biruitor” magle acul prag, cu prevestirea traletoriei viștii sale — se îndreptă soțiamă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferențiere, cînd Cătușă se îndreptă, furt și aljupă în cele din urmă, pe urmele coloblate neghechi; trei, cu Lipan pe drumul din urmă, cum plutește el, al treilea „înaintea gîndului Vitoriei care-i caută pe aceleiași urme. În această așezare simetrică a dualității întinerescului, figurile celor dîntii se profilează în două diferenț

ELOGIU POPORULUI ROMÂN, CELUI MAI IUBIT FIU AL SĂU

„Ceaușescu și România. Omul și patria sa“

Interesul sporit pentru cunoașterea în tunc a activității și gândirii președintelui Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, privity ce o lecție de realism politic pusă sub semnul unei interpretări originale, a respectării ferme a principiilor socialismului științific a făcut ca la o săptămână de la apariția în Italia a celui de al șaptelea volum din seria SCRIERI ALESE (SCRITTI SCELETI) să fie lansată în librării și difuzată în Suedia, cit și în Finlanda, Danemarca și Norvegia, cartea cunoscutului scriitor suedez Per Olof Ekstrom, „CEAUȘESCU SI ROMANIA. OMUL SI PATRIA SA“.

terii profunde a spiritului poporului, ale tradițiilor sale milenare. În România, relevă autorul cărții, noțiunea de tradiție are o semnificație mai mare decât în multe alte țări, inclusiv tradiția luptei cu toate mijloacele pentru independența națională. Firul roșu al tuturor etapelor istorice continuă în era nouă, socialistă. Stră-

CEAUȘESCU OCH RUMĂNIEN

deșiile rememoră de a afirma lașie expresiile culturale naționale nu înau erode. Acest fir roșu se numește „lupta pentru libertate“, iar obiectivul nostru este să înțelegem autenticitatea, independența și libertatea. Prezentul actualității noastre este activitatea dinamică de care președintele Nicolae Ceaușescu a desfășurat în domeniul științific și a statului, în slujba intereselor naționale și a progresului, în ridicării nivelului de viață și a nivelului de civilizație și progres.

Per Olof Ekstrom evocă lupta eroică pe care tovarășul Nicolae Ceaușescu a dus-o din fragedă tinerețe împotriva nedreptății, asuprii și exploatarei, activitatea sa revoluționară în rândurile Partidului Comunist Român, munca titanică pe care președintele României o depune neobosit la cirna țării. Volumul înfățișează amploarea izbăvirilor obținute de poporul român în toate domeniile vieții: social-economice și culturale-științifice prezentând ilustrații, cifre statistice, grafice, date care vorbesc de la sine despre avântul economiei, al industriei, despre calitatea vieții în țara noastră. „Sub conducerea lui Nicolae Ceaușescu s-a subliniat autorul — țara a ajuns mai departe decât oricând în trecut, mai departe decât s-a crezut posibil“.

Omagiind opera, gândirea creatoare, activitatea multilaterală a președintelui Republicii Socialiste România, autorul cărții relevă interesul deosebit, constant al tovarășului Nicolae Ceaușescu față de întreaga activitate a țării. „Practice — arată Per Olof Ekstrom — nu există domeniul pe care Nicolae Ceaușescu să nu-l fi abordat cu un prieten sau altul“. Este subliniat dinamismul politicii pe care a inițiat-o președintele Ceaușescu așit pe plan intern cit și în relațiile internaționale. Astfel, contactul viu, nemijlocit cu masele de oameni ai muncii, cu întregul popor este un fapt consemnat curent în agenda de lucru a președintelui, ca și vizitele de lucru și discuțiile purtate în uzine și întreprinderi, în unități agricole, pe șantier, în școli și facultăți, în institute de cercetare științifică, în laboratoare. Președintele Nicolae Ceaușescu — se evidențiază în carte — și-a dedicat întreaga viață înfiorării patriei sale, României și-a devotat talentul, puterea de muncă, forța personalității sale afirmării idealurilor de pace, de bună înțelegere, de libertate — idealuri scumpe tuturor popoarelor lumii — preocupării continue pentru făurirea unei noi ordini economice internaționale. Este subliniat în această direcție activitatea neobosită depusă de președintele Nicolae Ceaușescu pentru promovarea ideilor colaborării și progresului în lume, precum și eforturile depuse de poporul nostru pentru dezvoltarea accelerată a patriei. „CU CEAUȘESCU ÎN VIITOR“ se intitulă sugestiv ultimul capitol al acestei cărți unde este prezentat cadrul general al dezvoltării României „intrată în era industrializării și a celor mai noi cuceriri ale științei și tehnologiei moderne“.

O carte primitivă cu viu interes, un elogiu adus poporului român, celui mai iubit fiu al său.

În numele poeziei: struga 1977

Cine a avut felierea să vadă seara de poezie de pe podul rului Drim, la Struga, desigur a văzut cu ochii minții, aveau pe însăși Doamna Poezie. Imaginai-vă un riu care trece printr-un oraș, pe ale cărui maluri e așezată multitudine de oameni, încrămățată multime, ascultind ore în sir recitalul de poezie ce are loc pe pod. Ai sentimentul că întreaga populație asistă la seara poetică; căsele par goale toate rămase în interior. Podul rului Drim, la Struga, e luminat feeric de reflectoare. Pe malul stâng — drăpele aparținând țărilor participante la festival. Săciile sint majestuoase, patetice. Lumea nu respiră. E o liniște luminată. Sint lângă scena improvizată pe pod, emoționată la culme de iubirea macedoneilor pentru poezie, puțin derutați de lumina reflectoarelor ce luminează ca ziua. Lângă mine — prietenul drag al poeziei din întreaga Iugoslavia. Invitați de onoare — Rita, Boumi Pappa (Grecia) și Eugene Guillevic (Franța).

Programul a fost deosebit de bogat; în prima seară, seara de 18 august, a avut loc inaugurarea solemnă a celui de-a șaisprezecea ediții a „Serilor de poezie de la Struga“. După ce s-a apins flacăra festivalului în fața Casei Poetice (clădire în care se deschide în fiecare an expoziția cărților participante), am fost prezenți la prima seară de poezie de la Struga: seară de poezie macedonească, în care s-au recitat versurile celor mai de seamă poeți ai Macedoniei. Zina a doua și a treia au fost dedicate unui simpozion despre poezie cu tema: Curente actuale în poezia țărilor participante. Temele dezbătute: — Dacă poezia nu poate să schimbe lumea, desigur ea poate s-o înfrumusețeze și s-o încurajeze. — Cum este lumea pe care poezia poporului tău o oferă omului și umanității? — Care sint problemele existente ce motivează cea mai recentă creație a poporului tău? — Căre sint căile pe care poezia trebuie să pornească pentru a-și realiza viziunea? — Pacea, spune poezia, nu poate fi înlocuită; pacea este o categorie fără clasă. — Pe voi, ca poeți, ce vă îndeamnă să aveți încredere în poezia de azi? Dezbaterile au avut loc în cursul zilelor de 18 și 20 august. Discuții deosebit de interesante, s-au susținut comunicări importante; s-a demonstrat că poezia nu are granițe, nici lucruri fixe, doși este condusă de un specific național. În seara zilei de 20 august a avut loc în orașul Ohrid, în cadrul marelui salo al catedralei Sfintin Sofia, portretul poetic al câștigătorului premiului „Coroana de aur“ a Serilor de poezie de la Struga. Anul acesta câștigătorul premiului a fost poetul suedez Artur Lundkvist. Autor a peste optzeci de volume de poezie, eseuri, traduceri, Artur Lundkvist a primit această înaltă distincție. După discursul lui Ante Poniški despre opera poetică a premiului, a urmat un recital de poezie din

opera sa susținut în versiune suedeză de Jon Milos și în versiunea macedonească de către actori. Seara s-a încheiat cu un recital de muzică vocală susținut de marea bas Miroslav Cangelovic. Cea mai impresionantă manifestare rămîne însă „Podul“, aceea de care pomeneam în introducerea acestui comentariu. Reprezentanții celor aproape trezeci de țări își recitau versurile în limba patriei lor. Versul răsună apoi în limba macedonească, spus cu mare har de actorii și Macedonici. În pacea călă a seții, poezia era stăpînată. Era o împlinire până și zborul futurului de noapte orbit de lumina reflectoarelor. Fremetă de emoție pină și aerul. Si n-am să uit ochii camerilor. Marea aceea de ochi larg deschis, uitându-se în ochii noștri, așteptind, așteptind frumosul, puritatea, libertatea. Multumesc, în gînd, rului Drim. Si mingii cu palmele, în gînd, săciile de pe malul rului Drim pentru înfiorarea cu care au ascultat și primit limba patriei mele.

Ohrid. Numele acesta îmi răsună ca un cîntec în urechi, în minte. Închid ochii și-l văd: Ohrid. Strig numele său ca pe numele unui iubit. Ce este Ohrid? Un oraș? O stare? O filia? La Ohrid acoperisurile caselor au toate culorile curcubeului, La Ohrid acoperisurile caselor urcă în cer. Într-o zi vine să merg să acoperisuri, de pe o casă pe alta, apoi să merg pină jos, pe strada pietruită cu dale alunecească. Străzi înguste, cit să intinzi brațele. Străzi ce urcă și coboară. Parfumul unui oraș vechi, pe malul lacului Ohrid. Lacul Ohrid e ea o mare. Valul lui bate malul întreg al văii mării. Si culorile, Si ritmul. Sint ale mării. Mă simt ca acasă. Aproape de catedrala Sf. Sofia. Mine, mine, mine — îmi spun. Voi fi prezentă la încoronarea noului rege al poeziei.

Pe insula Sfintin Naum. După călătoria cu vaporul, ne întîmpină Jovan Strezovski, directorul festivalului, și Mateja Matevska, președintele Consiliului Festivalului. Se cîntă, se dansează „pe macedonește“. România este foarte iubită. Numele ei este pomenit deseori, cu stimă, cu venerație. Văd de departe, pe apa limpede, o lehadă ce merge în drumul ei. Mă apropii de mal și sint eu înțeles să-mi schimb mîine. Lehadă se oprește, își schimbă drumul. Vine drept către mine. Mă tulbur. Adam Puslojić, prietenul nostru drag, e pretutindeni, ca însuși spiritul: în aer, în apă și pe pămînt. Sint privirea lui ocolitoare și caldă. Gîndesc: omul acesta duce pe umeri și în suflet literatura română.

La masa de adin se dau interviuri. Se dau autografe. Se schimbă volume. Se leagă prietenii. Se recită poeme. Se cîntă. Care e ultima seară la Struga? Nu mai știu. Știu că tot timpul scurs acolo a fost invadat de poezie. Că acest festival excelent organizat, a avut grijă de fiecare participant. Un festival în numele Poetiei. Ei uneste poezii întregi lumi, face ca Poezia să noarte halna fastuoasă pe care o merită din plin. Serile de poezie de la Struga sint ea un avertisment împotriva uitării; poezia există. În Macedonia, la Struga am simțit puternic acest lucru. Bucurînd de ceremoniului ei și-a înțeles înțeles. Doamna Poezie a năsit triumfătoare peale riuu Drim. Si noi alături de ea.

Ioana Diaconescu

revista straina

UN STUDIU APROFUNDAT al istoriei și culturii BELICIA POLONEZILOR, semnat de Osmarowski, înmurmur, a fost tipărit de cartea la editura „Polska Warszawa. Volumul cuprinde numeroase poezii referitoare la trecut și se analizează înțelesurile și problemele care frământă poporul polonez. Autorul nu uită să scrie și despre viața și problemele contemporane ale țării sale și evenimentele internaționale privind dezvoltarea cooperării și păcii între popoare.

O MARĂ EXPOZITIE DE ARTĂ TERTIARĂ ÎN JAMAICANĂ, care s-a deschis în Grand Palais din Paris, „Zeii și demona din Egipt“, a fost deschisă la începutul lunii din Moscova, Leningrad, Olanda, Statele Unite ale Americii, pe lângă cele particulare, imprimatase pentru o parte dintr-o serie de obiecte de cult, sacre și obiecte religioase. Printr-un studiu științific și s-au dovedit obiectele puse la dispoziție de Egiptul Eritrit din Leningrad, proveniența de la epoca, care în rîndul din Asia centrală, deținea în țara Gîngi Khan și descoperit în 1962. Catalogul expoziției conține 378 ilustrații însoțite de descrierile de Jeanne Hahn și de Jeanne Hahn și de Jeanne Hahn din Paris.

SUB AUSPICILE Muzicalului istoric al Viena se procedează la prezentarea simfoniei generale a casei numită „A la Fiesler“ (simfonie Nr. 3. Trei din cameralele aparținătoare de la etaj), unde a trăit Mozart între 1781-1783 — anii cel mai timpuriu al vieții sale — și în 1783, respectiv până acum publicată cu un CD. În 1783, Mozart la terminarea lucrărilor de compoziție în decembrie 1777, întregul aparat muzical al simfoniei vizitat. Act a compus marșul „Mozart și Fiesler“ (de unde și numele) și a scris și numeroase bucăți de muzică de cameră și simfonizii pentru pian.

ANUL ACESTA în Ceabodovici, județul de stat Klement Ghiswald pentru renașterea și reabilitarea din domeniul literaturii, muzicii, artei plastice și filmului, au fost arătate: Artistică opera — scriitorii Jan Korak pentru romanul „Coborîșii din zeii“, artistul — dramaturgul Jaa Smetana pentru trilogia dramatică „Meadon“, sculptorul argint, ploaia de aur; arhitectul emana, pianistul Josef Fajonšek pentru interpretarea operei „Luceafărul“, profesorul Radovan Koud pentru mozaicul monumental, realizat pe catedrala Anamiei populare ceabodovici din Praga; Artistică emeri, Miroslava Fabera pentru „Zilele trădării“, „Sokoicra“ și „Lăcătușii din Praga“; acad. Josef Poniški pentru cercetările arheologice din Marea Moravia și pentru publicarea științifică Mikulôce.

MULT DISCUTATUL SUBIECT al „Aspirină filințel umane“ a fost reluat de experți și oameni de știință englezi într-o sesiune „The Emergence of Man“ editată de „London House“ din Londra. Avînd la bază un studiu științific, lucrarea concentrează într-una din două părți, mar „viziunea științifică a omului modern“ și „toate timpurile, cercetările vechi de un milion de ani asupra originii și evoluției omului. Astfel potnește cu perși și descoperă vechile legi ale evoluției și perșilor; de exemplu de ară searcă de săruri soluții sint incredibile: deștre moduri de viață și răboșale în care au luptat. Pentru completarea acestui ample studiu sint incluse și lucrările „The first man“ (Prima omului), „The birth of man“ (Nășterea omului), „The Empire Builders“ (Făuritorii de imperii).

LA VIENA s-a înființat o societate care s-a propus să studieze și să difuzeze opera lui Wytan Hugh Auden care, după laborerul literar pe care îl consideră drept unul dintre cei mai importanți poeți lirici de expresie engleză. Actualizările se procedează la restaurarea vechii ferme din Kirchbitten (Austria de Jos) unde a trăit poetul din 1957 pină în 1973 (cînd s-a stins din viață). El venea aci în fiecare an să se reculească și să lucreze și dorința sa a fost ca în acest loc să fie înmormîntat, refuzînd un loc de cinste la cîntă Măntăni Westminster din Londra.

SCRITORII POLONEZI CONTEMPORANI este titlu albumului-ghid cuprinzînd perioada 1944-1974, editat de W.A.F. din Varșovia, aprărit sub îngrijirea lui Leszek Leska, punînd la dispoziția cititorilor biografi concise și date bibliografice ale scriitorilor polonezi contemporani, membri ai Uniunii oamenilor de literă.

LA ROYAL ACADEMY DIN LONDRA s-a deschis o interesantă expoziție a picturii engleze din ultimii douăzeci și cinci de ani. „British Painting 1952-1975“. Galeriele expun 300 picturi aparținînd unui număr de 194 artiști britanici născuți între

Margareta Sterian: Cortier din New York

POEZII DIN R.D.G.

HEINZ KARLAU

Picci
A fost să fie
Să te cînt.
A fost să fie
Să te aflu
Să te cîntesc
Să te iubesc
A fost să fie
Nu a fost să fie
Să te păstrez.

HEINZ KARLAU

Hai să nu ne despărțim ca niște Oameni
Că-ou făcut a alocere proastă
Ne-am apropiat cit de mult
Altmîieri.
Nici nu ne-am fi putut recunoaște
Dacă nu ai vorbit de înșelare
Vorbeste de autoînșelare mai bine
Dacă am pierdut ceva
Am pierdut înșelare
Experiență
Am căștigat
Dacă ne despărțim
E pentru că
Am fost sacari
Hai să nu ne despărțim ca și cum
Am fi făcut a alocere proastă.

HURT BARTSCH

Poezie
barbăni de la uzina electrică
își aprind ligara de dimineață
astă noapte pe cînd scriam
ei mi-am alimentat, ascuțind, lampa de lucru:
cărău cărbuni pentru o nouă poezie a lumii

FRIEDEMANN BERGER

Odață
Să ai gara plină
de vase și-a plouă încărcată de nopți
pentru omii ce vin
Să ai acolo
lumină în spumare vora
dinaintea mării pustii
Si vinul
din ierburii
pentru neșta navigatorilor
să-l sacari.

WOLFGANG TRAMPE

Izbavire
1.
Tată,
mîgălați înflorește.
2.
Săpăi
pămîntul ascot
spuneai
un cuvînt nechibzuit
Pentru un cuvînt
am urlat
grădinițe livide
ale fluvului Jarama
ruinele
orasului Madrid
cerul de nouă ori zăbrețit
din fața ferestrei tale culezătoare.
Tată,
mîgălați înflorește.
În românește de Dan Ciachir și Andreea Stețiu

confruntări

Herman Hesse un pretext?

În primul moment nu mi-am dat seama că poezia este un pretext pentru a discuti despre cultura și civilizația modernă. Poetul Hermann Hesse și comunitățile americane hippy. Mi-a fost greu să înțeleg ce raport se poate stabili între opera unui scriitor și un fenomen cultural atât de vast și de complex. Hesse și comunitățile hippy. Mi-a fost greu să înțeleg ce raport se poate stabili între opera unui scriitor și un fenomen cultural atât de vast și de complex. Hesse și comunitățile hippy. Mi-a fost greu să înțeleg ce raport se poate stabili între opera unui scriitor și un fenomen cultural atât de vast și de complex.

și nostalgia vieții patriarhale de altădată. Cărțile citite astăzi de tinerii americani din comunitățile hippy sint cu precădere Lupta stelelor și Siddhartha. Modificarea de gust este evidentă, așa cum va fi și motivația ei. Sentințele alese sint elocvente: fiecare trebuie să-și aleagă drumul propriu în existență, sunn tinerii, este mai ușor să faci o călătorie în trecut și să te pierzi în ea, sublinia un aviator american, care pleacă în armata din Vietnam, căuțîndu-și un alt mod de viață. Sintem ca niște lupi în stăni, sunn altii, să iubim viața, dar să trăim iubirea, sunn un alt răspuns deopotrivă din opera scriitorului german. Numele lui Harry Haller, din Lupta stelelor devine astfel acela al unui personaj exemplar pentru acea lume tînără, saturată de zeomatul și restricțiile vieții din marile orase capitaliste.

Se mare că este ultimul, din locul de reședință unde s-a retras acest nouevic calm și intelectual, care cultiva rutine relații directe cu oamenii. Dar din spaliul acesta de tînă rustică și confort al civilizației moderne, privea soaciacolul lumii cu atenție constantă.

Să fie însă modelele oferite de Harry Haller într-o poezie țirică la Lupta stelelor. Hesse rămîne mirat că această carte este citită cu precădere de tineret, care se caută în ea, vrea să se identifice cu criza eroiului său, Harry Haller. Dar aceasta este criza de cînceizi de ani, adăuă el, și vizează cititorii de aceeași vîrstă.

Între muzica la șitară, munca zilnică de agricultură, creșterea oailor de mame foarte tinere în millocul naturii, se aud întrebările unor sociologi adreseate acestor tineri, pentru a afla cum s-a produs moda Hesse, ce idei au exercitat o seducție atât de mare asupra lor.

Opera lui Herman Hesse a devenit pentru acești tineri, așa cum mîrturisesc unii dintre ei, doar un pretext. Facilistul care se revoltă împotriva oronilor primului război, umanistul care în Scrierile către Germania (1946) relevă consecințele nefaste ale nazismului, nu a pretins niciodată că a găsit pină la sfîrșitul vieții sale, soluții pentru ieșirea din criză a societății din vremea sa.

Opera sa este mărturia altui timp, în care unii tineri din țările occidentale caută în mod arbitrar răspunsul pentru criza noastră. De fapt se justifică o evaziune din realitate, un refugiu în utopie, în devinția astrologică și mistică a destinului în vreme ce scriitorul face aboulia actualului și vîntul nu a fluzii sinucizate.

Filmul despre Hermann Hesse și comunitățile hippy reprezintă o analiză sociologică a succesului unei opere printr-o război, umanistul care deviate. El constituie în același timp o tentativă rebelă, de retragere în utopie. De aici pină la revolta autentică menită să ducă la schimbarea ordinii din lumea capitalistă, distanța este imensă.

Romul Munteanu

Margareta Sterian: „La lacuri“

Luceafărul

Revistă editată de UNIUNEA SCRITORILOR din REPUBLICA SOCIALISTĂ ROMÂNIA

Redactor șef: Nicolae Dragoș
Mihai Ungheanu (redactor șef adjuncți), Teodor Boj (secretar responsabil de redacție)

REDACTIA: București, Piața Scintell Nr. 1, tel. 17 32 09
ADMINISTRAȚIA: Calea Victoriei Nr. 115, tel. 30 74 96
ABONAMENTELE:
3 iul — 13 lei; 6 iul — 26 lei; 1 an — 52 lei
Tiparul executat la:
COMBINATUL POLIGRAFIC „CASA ȘCITEI“
Paginator Nicolae Ion